

Yapay Zekâ Çağında Popülizmin Yükselişi: Dijital Algoritmalar ve Siyasal Manipülasyon

Yahya GENÇAY*

Canan KATILMIŞ**

ÖZ

Bu çalışma, dijitalleşme ve yapay zekâ teknolojilerinin, çağdaş popülist siyasal hareketlerin söylem üretimi, seçmen mobilizasyonu ve kamuoyu manipülasyonu üzerindeki etkilerini incelemektedir. Popülizm, tarihsel olarak halk ve elitler arasındaki karşıtlık temelinde şekillenen çok boyutlu bir olgu olarak değerlendirilmiş; ancak dijital çağda bu dinamik, dijital platformlar ve algoritmalar aracılığıyla yeni bir biçim kazanmıştır. Yapay zekâ destekli veri analizleri, algoritmik yönlendirmeler ve sosyal medya stratejileri, popülist aktörlerin siyasal iletişim süreçlerini yeniden yapılandırmalarına olanak tanımıştır. Bu teknolojiler, popülist söylemlerin geniş kitlelere ulaşmasını hızlandırırken, aynı zamanda dezenformasyon, yankı odaları ve mikro hedefleme gibi mekanizmalar aracılığıyla kamuoyunu manipüle etme potansiyelini arttırmıştır. Bu bağlamda çalışma, dijital medya ile popülist söylemler arasındaki etkileşimi analiz ederek, bu teknolojik dönüşümün demokratik normlar üzerindeki olası etkilerini tartışmayı amaçlamaktadır. Kuramsal-derleme yaklaşımı doğrultusunda yapılandırılan çalışma, yapay zekânın siyasal manipülasyon süreçlerinde nasıl araçsallaştırıldığını ortaya koymaktadır. Sonuç olarak, dijital teknolojilerin popülist siyasetin hem etkisini artıran hem de demokratik değerleri zayıflatma riski taşıyan çift yönlü bir işlev gördüğü ileri sürülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Popülizm, Dijitalleşme, Yapay Zekâ, Algoritma, Siyasal Manipülasyon.

Başvuru / Kabul: 09 Haziran 2025 / 03 Eylül 2025

Atıf: Gençay, Y., Katılmış, C. (2025). Yapay Zekâ Çağında Popülizmin Yükselişi: Dijital Algoritmalar ve Siyasal Manipülasyon, *İmgelem*, Yeni Medya Çalışmaları Özel Sayısı, 649-684.

The Rise of Popularism in the Artificial Intelligence Era: Digital Algorithms and Political Manipulation

ABSTRACT

This study examines the effects of digitalization and artificial intelligence technologies on the discourse production, voter mobilization and public opinion manipulation of contemporary populist political movements. Populism has historically been considered as a multidimensional phenomenon shaped on the basis of the opposition between the people and the elites; however, in the digital era, this dynamic has taken on a new form through digital platforms and algorithms. Artificial intelligence-supported data analysis, algorithmic manipulation and social media strategies have enabled populist actors to restructure their political communication processes. While these technologies have accelerated the reach of populist discourses to large audiences, they have also increased the potential to manipulate public opinion through mechanisms such as disinformation, echo chambers and microtargeting. In this context, the study aims to analyze the interaction between digital media and populist discourses and discuss the possible effects of this technological transformation on democratic norms. The study is structured in accordance with a qualitative

*Dr., Yeşilyurt Belediyesi, Malatya/Türkiye. E-posta: yahyagencay@gmail.com, ORCID Numarası: [0000-0003-1304-2245](https://orcid.org/0000-0003-1304-2245)

**Dr., İnönü Üniversitesi, İİBF, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi, Malatya/Türkiye. E-posta: canan.katilmis@inonu.edu.tr, ORCID Numarası: [0000-0001-5978-2674](https://orcid.org/0000-0001-5978-2674), ROR ID: <https://ror.org/04asck240>

research approach. Based on a theoretical and conceptual literature review, it reveals how artificial intelligence is instrumentalized in political manipulation processes. As a result, it is argued that digital technologies have a dual function of both enhancing the impact of populist politics and risking to undermine democratic values.

Keywords: Populism, Digitalization, Artificial Intelligence, Algorithms, Political Manipulation.

Received / Accepted: 09 June 2025 / 03 September 2025

Citation: Gençay, Y., Katılmış, C. (2025). The Rise of Popularism in the Artificial Intelligence Era: Digital Algorithms and Political Manipulation, *İmgelem*, New Media Studies Special Issue, 649-684.

GİRİŞ

Popülizm, son yıllarda akademik literatürde yoğun ilgi gören kavramlardan biri haline gelmiş ve siyaset bilimi, iletişim çalışmaları ve sosyoloji gibi çeşitli disiplinler tarafından farklı şekillerde ele alınmıştır. Literatürde popülizm genellikle halk ile elitler arasındaki karşıtlık üzerine inşa edilen bir ideoloji olarak tanımlansa da, bu yaklaşım zaman içinde önemli ölçüde çeşitlenmiştir. Başlangıçta Ionescu ve Gellner (1969) gibi araştırmacılar popülizmi, halkın çıkarlarını savunan ve elit karşıtı bir ideolojik duruş olarak değerlendirmiştir. Ancak 1980’ler sonrası dönemde, bu çerçevenin yetersiz kaldığı görüşüyle birlikte kavrama dair daha karmaşık ve çok boyutlu analizler ön plana çıkmıştır.

Özellikle Mudde (2004), popülizmi “ince çekirdekli” bir ideoloji kabul ederken, onun aynı zamanda bir siyasal tarz ve strateji olarak da değerlendirilebileceğini ileri sürmüştür. Canovan (1999), popülizmin bir siyasal hareket olmaktan çok, halkın egemenliğine vurgu yapan bir söylem olduğunu belirtmiş; Laclau (2005) ise popülizmi hegemonik bir siyasal özne yaratma biçimi olarak kuramsallaştırmıştır. Bu perspektifler, popülizmin sabit bir tanımdan ziyade, siyasal bağlama ve tarihsel koşullara göre yeniden şekillenen bir olgu olduğunu ortaya koymaktadır.

Popülizme dair literatürde dikkat çeken bir başka önemli tartışma alanı, bu kavramın farklı coğrafyalarda aldığı biçimlere ilişkindir. Latin Amerika’da popülizm genellikle ekonomik eşitlikçi, halkçı ve sol eğilimli bir formda karşımıza çıkarken; Avrupa’da kimlik siyaseti, kültürel dışlayıcılık ve göç karşıtlığıyla özdeşleşmiş sağ popülizm ön plana çıkmaktadır. Mudde ve Rovira Kaltwasser (2013) bu farkları; popülizmin tarihsel, kültürel ve toplumsal bağlama göre nasıl dönüştüğünü gösteren örnekler üzerinden analiz etmiş ve literatürde bu çeşitliliğin altını çizmiştir.

Ancak tüm bu farklılıklar içerisinde bazı ortak kabuller de bulunmaktadır. Literatürde yaygın olarak kabul gören yaklaşımlardan biri, popülizmin halk ve elitler arasındaki temel bir karşıtlık söylemi üzerine inşa edildiğidir. Bununla birlikte, popülizmin demokrasiyi nasıl tanımladığı ve işlediği konusundaki farklılıklar, önemli bir tartışma alanı yaratmaktadır. Bazı çalışmalarda popülizm, halkın siyasete daha fazla katılımını savunan demokratikleşmeci bir

Yapay Zekâ Çağında Popülizmin Yükselişi: Dijital Algoritmalar ve Siyasal Manipülasyon

---

potansiyel taşıdığı için olumlu bir çerçevede değerlendirilirken; diğerlerinde popülizm, demokratik normları tehdit eden bir risk unsuru olarak ele alınmaktadır (Mounk 2018; Urbinati 2019).

Son yıllarda literatürde artan bir ilgi gören konu ise, popülizmin dijitalleşme süreciyle nasıl etkileşime girdiği ve dönüşüme uğradığıdır. Gerbaudo (2018) ve Kramer (2017) gibi araştırmacılar, dijital medyanın ve sosyal ağların, popülist siyasetçilerin doğrudan iletişim kurmalarını kolaylaştırarak geleneksel medya yapısını aşındırdığını ve yeni türden bir liderlik tarzını teşvik ettiğini belirtmektedir. Aynı zamanda yapay zekâ destekli veri işleme ve algoritmik yönlendirme gibi teknolojilerin, popülist aktörlerin seçmen mobilizasyonu, hedefli propaganda ve kamuoyu manipülasyonu gibi alanlarda etkili araçlara dönüşmesi, literatürde yeni bir araştırma hattının gelişmesine neden olmuştur (Bennett ve Segerberg 2012; Waisbord 2018).

Bununla birlikte mevcut literatür, bu dönüşümün demokratik normlar üzerindeki etkisini sistematik biçimde ele alma konusunda hâlâ sınırlı ve parçalı kalmaktadır. Dijitalleşmenin popülist söylemleri nasıl şekillendirdiği, liderlerin yeni medya ortamında nasıl konumlandığı ve algoritmik süreçlerin demokratik katılımı nasıl etkilediği gibi sorular, araştırılması gereken önemli boşluklara işaret etmektedir. Özellikle yapay zekâ teknolojilerinin popülist stratejilere nasıl entegre edildiği ve bunun siyasal manipülasyon pratiklerini nasıl dönüştürdüğü, güncel literatürde kapsamlı biçimde ele alınmamış bir konudur.

Bu çalışma, dijitalleşme ve yapay zekâ teknolojilerinin popülist siyasal iletişim stratejilerine entegrasyonu ile bu sürecin demokratik normlar üzerindeki etkilerini kavramsal ve kuramsal düzeyde analiz ederek literatürdeki bu teorik boşluğu doldurmayı amaçlamaktadır. Kavramsal bir derleme niteliğindeki bu çalışma, eleştirel kuram perspektifinden yararlanarak literatürdeki çeşitli yaklaşımları karşılaştırmalı biçimde ele almakta; medya teorisi, algoritmik yönetim ve siyasal iletişim literatürlerinden kesişimsel bir çerçeve sunmaktadır.

Çalışmanın ilk bölümünde dijitalleşmenin popülist söylem üzerindeki etkileri tartışılmakta, ikinci bölümde yapay zekâ destekli teknolojilerin propaganda süreçlerindeki işlevi ele alınmakta ve son bölümde bu gelişmelerin demokratik normlara etkisi değerlendirilmektedir. Bu yapıyla çalışma hem popülizm literatürüne hem de dijital siyaset alanına özgün bir katkı sunmayı hedeflemektedir.

Popülizm: Toplumsal Gerilimlerin Siyasal Temsili

Akademik literatürde popülizm genellikle tartışmalı bir kavram olarak tanımlanmaktadır. Bu tartışmalar, popülüze dair birbirine zıt tanımların sosyal bilimler alanının doğasında bulunan bir özellik olduğu savını taşımaktadır. Ionescu ve Gellner (1969: 153-212), popülizmin karmaşık ve çok yönlü bir kavram olduğunu vurgulamıştır. Yazarlar, popülüzi tek bir tanım üzerinden açıklamaktan çok, popülizmin farklı ulusal ve kültürel bağlamlarda nasıl farklı anlamlar taşıdığını ortaya koymayı hedeflemektedir. Popülizmin; *“sadece bir ideoloji ya da siyasi bir hareket değil, aynı zamanda bir toplumun, halkın ve elitlerin karşılıklı ilişkilerini yansıtan dinamik bir olgu olduğunu”* iddia etmektedirler. Her bir ulus, kendi tarihsel, kültürel ve sosyal bağlamı içinde popülüzi farklı şekillerde deneyimler ve ifade eder. Bu bakımdan, popülizmin anlamı, her ülkenin kendine özgü ulusal koşullarına ve toplumsal yapısına göre değişiklik göstermektedir.

Margaret Canovan (1999) ise; popülizm ve demokrasi ilişkisini derinlemesine inceleyerek, popülizmin demokrasi içindeki rolünü ve iki farklı yüzünü anlamada önemli katkılar sunmuştur. Canovan çalışmasında demokrasiyi iki karşıt yüzü ile *“faydacı ve kurtarıcı”* bir olgu olarak analiz etmektedir. Faydacı yüz, demokrasinin günlük yönetim ve uygulamalarına odaklanarak, rasyonel ve yönetsel yönünü temsil ederken; kurtarıcı yüz ise, halkın egemenliğine dayanan, ideolojik ve duygusal yönünü ifade etmektedir. Popülizmin ise, demokrasinin bu iki yüzü arasındaki gerilimi yansıtan ve zaman zaman bu gerilimi artıran bir fenomen olarak tanımlanmaktadır. Diğer bir ifade ile Canovan popülüzi (1999: 3-4), *“halkın egemenliğine dayanan ve mevcut iktidar yapılarına karşı bir hareket”* olarak tanımlamaktadır. Popülizmin, halkın iradesini yansıttığını iddia ederek, elitlere ve mevcut yönetimlere karşı çıkar. Bu bağlamda, popülizm demokrasinin *“kurtarıcı”* yüzünü temsil ederken, mevcut yönetimler *“pragmatik”* bir yaklaşımı yansıtmaktadır.

Weyland (2001) ise, popülüzi belirli bir siyasi strateji ve halkla doğrudan ilişki kuran bir liderlik tarzı olarak tanımlamaktadır. Weyland bu tanımlamayı, Latin Amerika’da popülizmin evrimini ve bölgedeki farklı popülist liderlerin nasıl hareket ettiğini analiz ederek yapmıştır. Araştırmasının sonucunda popülizmin sadece bir ideoloji değil, aynı zamanda bir siyasi taktik ve liderlik biçimi olduğu sonucuna varmıştır. Yves Mény ve Yves Surel (2002) de benzer şekilde popülizmin sadece bir ideoloji veya siyasi hareket değil; aynı zamanda bir stil ve strateji olduğunu ifade etmektedir. Yazarlar popülizmin, halkın egemenliğine dayanan bir yaklaşım olduğu savunulurken; demokrasinin hem tehdit hem de yenilik potansiyeli taşıyan bir yönü olarak görülmektedir.

Yapay Zekâ Çağında Popülizmin Yükselişi: Dijital Algoritmalar ve Siyasal Manipülasyon

---

Mudde (2004: 543-544), popülizmin tarihsel olarak nasıl inşa edildiğini ve “zamanın ruhu (zeitgeist)” olarak belirli tarihsel ve toplumsal bağlamlarda şekillenerek, nasıl ihtiyaç duyulan bir ideolojiye dönüştüğünü ifade etmektedir. Mudde ayrıca popülizmin, halkın iradesine dayalı bir sistem önerdiğini; ancak bunun her zaman demokrasiyi ve plüralizmi tehdit edebileceğini belirtmektedir.

Laclau (2005) ise popülizmi, daha önceki ideolojik ve siyasal analizlerden farklı bir çerçevede incelemektedir. Popülizmi bir “*hegemonik strateji, toplumsal taleplerin birleştirilmesi ve halkın egemenliğini savunan bir siyasal topluluk oluşturma süreci*” olarak ele almaktadır. Bu tanımlama ile Laclau, popülizmin çok yönlü ve dinamik bir olgu olduğunu ortaya koymuştur. Ayrıca Laclau popülizmin yalnızca bir ideoloji değil, “*bir siyasal stil ve toplumsal ilişkilerin yeniden yapılandırılması çabası olduğunu*” vurgulamaktadır. Böylece popülizmi, hem toplumsal yapıları şekillendiren hem de siyasi stratejiler geliştiren bir hareket olarak ele almıştır.

Laclau’nun (2005: 69-77) katkılarından bir diğeri, popülizmin ideolojik bir yapıdan ziyade, “hegemonik bir strateji” olduğunu ortaya koymasıdır. Popülizmin halkın taleplerini birleştirerek, mevcut iktidar yapılarının ve elitlerin karşısında bir siyasal topluluk oluşturduğunu savunmaktadır. Popülizm, toplumsal taleplerin birleştirilmesiyle hegemonik bir güç haline gelmektedir. Bu, popülizmin sadece halkın egemenliğini savunmakla kalmayıp, aynı zamanda halkı belirli bir siyasal projede birleştiren, hatta dönüştüren bir güç olmasını sağlamaktadır. Laclau, toplumsal taleplerin “*boş hegemonyalar (empty signifiers)*” etrafında birleştiğini savunmaktadır. Boş hegemonyalar, belirli bir anlam taşımayan; ancak bir toplumsal hareketin etrafında birleşebileceği, çok sayıda farklı taleple doldurulabilen sembollerdir. Örneğin, “halk” veya “özgürlük” gibi kavramlar, farklı gruplar ve talepler tarafından farklı şekillerde anlaşılabilir ve popülist hareketler bu kavramları kendi projelerine dâhil ederek farklı şekillerde tanımlayabilirler.

Popülizme dair bu farklı yaklaşımlar, popülizmin çok sayıda farklı talebi birleştiren, ortak bir siyasal topluluk yaratma gücünü göstermektedir. Popülizm, kimlikleri şekillendiren ve belirli bir halkın veya toplumsal grubun çıkarlarını savunarak siyasal bir ortaklık kuran bir yapıdır. Burada kimlik, yalnızca bireysel veya kültürel bir olgu olmaktan çıkmakta ve politik bir mücadele alanı haline gelmektedir. Kimlik, dışlanmışlar ve içeridekiler arasında ayrım yapan, birleştirici bir faktör olarak kullanılmaktadır. Bu şekilde popülizm, halkı belirli bir kimlik etrafında birleştirirken, bu kimliği hem içsel olarak tanımlamakta hem de dışlayıcı bir

mekanizma oluşturmaktadır. Bu sebeple popülizmin, sadece belirli bir ideolojik hareketi yönlendirmediği, geniş bir siyasi yelpazede kullanılabilen bir strateji dili geliştirebildiği ifade edilebilir

J. Jagers ve S. Walgrave (2007: 322-324) popülizmi, siyasi iletişimin bir biçimi olarak kavramsallaştırmaktadır. Bu bağlamda popülizm, *“halkla doğrudan bir ilişki kurmayı amaçlayan, genellikle basit, keskin ve ikili bir dil kullanımıyla karakterize edilen bir siyasi iletişim aracıdır.”* Bu yaklaşım, popülizmin yalnızca belirli bir ideolojik çizgide yer alan partilerle sınırlı olmadığını, aynı zamanda farklı ideolojilerden siyasi partilerde de kendine yer bulabildiğini belirtmektedir. Hem sağ hem de sol tandanslı partiler, popülist söylemlerin çok yönlü bir iletişim tarzı olduğunu ve tek bir ideolojik yapı ile özdeşleşmediğini göstermektedir. Bu tür bir iletişim dili, halkla yakınlık kurma ve onları harekete geçirme amacını yerine getirmektedir. Ayrıca popülizmin, semboller ve imgelerle halkın duygusal tepkilerini manipüle etme gücünü pekiştirmektedir.

Stanley (2008: 96-97) ise popülizmi, “ince bir ideoloji” olarak kavramsallaştırmıştır. Bu yaklaşım, popülizmin kendi başına kapsamlı bir ideoloji olmadığını, aksine diğer “kalın” ideolojiler ile (sosyalizm, liberalizm) birleşerek varlık gösterdiğini öne sürmektedir. Bu yaklaşım, popülizmin diğer ideolojilerle nasıl etkileşime girdiğini ve farklı bağlamlarda nasıl şekillendiğini anlamada yeni bir perspektif sunmaktadır. Popülizmin “ince” doğası, onun farklı siyasi ve ideolojik bağlamlarda esnek bir şekilde ortaya çıkmasına olanak tanımakta; bu esneklik, popülizmin hem sol hem de sağ ideolojilerle birleşebilmesini açıklamaktadır.

Robert R. Barr (2009: 29-31) ise, popülizmi kavramsallaştırabilmek için öncelikle popülizmin ne olmadığını anlatmanın gerektiğini vurgulamaktadır. Barr, popülizmi, *“halk ve elit arasında belirgin bir karşıtlık kuran ve siyaseti bu çerçevede yürüten bir siyaset tarzı”* olarak tanımlamaktadır. Bu yaklaşıma göre popülist liderler veya hareketler, kendilerini “halkın” gerçek temsilcileri olarak konumlandırır ve “elit” olarak tanımladıkları kesimleri yozlaşmış veya halkın çıkarlarına aykırı hareket eden gruplar olarak sunmaktadırlar. Bu tanım, popülizmin temelinde yatan “halk” ve “elit” dikotomisini vurgulamaktadır.

Akkerman, Mudde ve Zaslove (2014: 1326-1328) ise popülizmin yalnızca siyasi liderler ve hareketler ile ilişkilendirmekten öteye geçerek, halkın düşünce yapısına ve tutumlarına nasıl yansıdığını incelemiştir. Popülizmin, *“yalnızca toplumsal elitlere karşı bir tepki değil; halkın güç ve egemenlik taleplerine dayanan bir ideoloji”* olduğunu belirtmiştir. Benjamin Moffitt ve Simon Tormey (2014: 1-15) da popülizmi geleneksel olarak ideoloji, mantık, söylem veya

Yapay Zekâ Çağında Popülizmin Yükselişi: Dijital Algoritmalar ve Siyasal Manipülasyon

strateji/örgütlenme bağlamında ele alan bu yaklaşımları eleştirerek, popülizmin ‘siyasal bir tarz’ olarak kavramsallaştırılmasını önermektedir. Yazarlar popülizmi “*ideolojik bir kategori yerine, liderlerin belirli performansları, retorikleri ve sunumları aracılığıyla ifade edilen bir siyasal tarz*” olarak tanımlamaktadır.

Sonuç olarak, popülizm üzerine yapılan akademik çalışmalar, popülizmin tanımlanmasının bir dizi faktör üzerinden nasıl şekillendirildiğini göstermektedir. Bu faktörler arasında coğrafi, kültürel ve toplumsal bağlamlar önemli bir yer tutmaktadır. Buna rağmen, popülizm hakkındaki genel akademik kanı, onun halkın ve elitlerin karşıtlığı üzerinden şekillenen, toplumsal gerilimlere dayanan bir siyasal söylem ve strateji olduğudur. Popülizmin zaman içinde, akademik literatürde yer alan farklı bakış açıları ve teorik çerçevelerle ele alınmış tanımları ise sürekli evrilmiştir. Başlangıçta, popülizm genellikle bir ideoloji olarak görülmüş ve halk ile elitler arasındaki karşıtlık üzerinden açıklanmıştır. Ancak son yıllarda yapılan çalışmalar, popülizmin yalnızca bir ideolojik akımdan daha fazlası olduğunu, daha çok bir siyasal iletişim tarzı, bir söylem ve toplumsal ilişkilerin yeniden yapılandırılmasına yönelik bir strateji olduğunu vurgulamaktadır. Bu perspektif değişimi, popülizmi analiz etmenin daha geniş ve dinamik bir yaklaşım gerektirdiğini ortaya koymaktadır.

Yapay Zekâ Destekli Popülizmin Araçları

Yapay zekâ teknolojilerinin hızla gelişmesi, dijital çağda popülist hareketlerin propaganda ve manipülasyon stratejilerini dönüştürerek kitleleri etkileme kapasitelerini arttırmıştır. Chatbotlar, sosyal botlar, mikro hedefleme, yankı odaları ve deepfake gibi araçlar, bireylerin duygularını hedef alan kişiselleştirilmiş mesajlarla toplumsal kutuplaşmayı derinleştirirken; aynı zamanda demokratik süreçleri tehdit eden güçlü mekanizmalar haline gelmiştir. Bu bölümde, yapay zekânın popülizmin yükselişinde kullandığı araçlar, tanımları, tarihsel gelişimleri, teknik işleyişleri ve siyasal etkileri bağlamında ele alınarak, demokrasiler üzerindeki potansiyel riskler ve fırsatlar değerlendirilmektedir.

Otomatik Popülist Propaganda: Chatbotlar

Yapay zekâ çağında, dijitalleşmenin temel araçlarından biri olarak “bot” kavramı öne çıkmaktadır. Bot, bilişim alanında genellikle “robot” kelimesinin kısaltması olarak kullanılan ve belirli bir görevi otomatik olarak yerine getiren yazılımları ifade etmektedir. Daha teknik bir tanımla, bir bilgisayar tarafından kontrol edilerek işleri otomatikleştiren bir makine olarak nitelendirilebilir. Botlar, fiziksel robotlardan farklı olarak, genellikle sanal ortamda çalışan ve

yapay zekâ öncesi bir geçiş dönemi olarak görülen algoritmalarıdır. Örneğin, bir e-ticaret sitesinde kullanıcı davranışlarını izleyen ve bu verileri bir firmaya ileten botlar, dijital etkileşimlerin temel bir parçasını oluşturur. Botların bu temel yapısı, onları popülist propagandanın otomatikleştirilmesinde kullanılabilir hale getiren ilk adımdır.

Chatbotlar, “chat” (sohbet) ve “bot” (robot) kelimelerinin birleşiminden türetilmiş bir terim olup, bot kavramının özel bir türü olarak kullanıcılarla doğal dilde iletişim kurabilen yapay zekâ destekli yazılımları ifade eder. Bu sistemler, insanların doğal dil kullanarak bilgisayarlarla etkileşime geçmesine olanak tanıyan bir bilgisayar sistemi olarak tanımlanmaktadır (Lokman ve Amedeen 2019). Ayrıca, yapay zekâ ve Doğal Dil İşleme (NLP) teknolojilerinden yararlanarak insan konuşmalarını taklit eder ve kullanıcıların görevleri gerçekleştirmelerine ya da sorularına yanıt almalarına yardımcı olur (Janssen vd. 2020).

Chatbotların tarihsel gelişimi, yapay zekânın evrimiyle paralel bir seyir izlemektedir. Kökeni, Alan Turing’in 1950 yılında geliştirdiği “Turing Testi”ne dayanmakta; bu test, makinelerin insan zekâsını taklit etme yeteneğini ölçmeyi amaçlamaktadır. İlk somut örnek, 1966’da Joseph Weizenbaum tarafından yazılan ELIZA’dır; bu program, bir psikoterapisti taklit ederek kullanıcılarla diyalog kurabilmektedir (Topçu vd. 2012: 1). 1990’larda A.L.I.C.E. gibi açık kaynaklı chatbotlar ortaya çıkmış, 2011’de ise Siri ile başlayan akıllı kişisel asistanlar dönemi başlamıştır. Günümüzde, ChatGPT gibi büyük dil modelleri, chatbot teknolojisinin geldiği ileri noktayı temsil etmektedir.

Chatbotlar, günümüzde çok çeşitli alanlarda kullanılmaktadır. Bankacılıkta hesap bakiyesi sorgulama, havayollarında uçuş bilgisi sağlama veya çevrimiçi danışmanlıkta teknik destek gibi görevleri yerine getirmektedirler (Jiang vd. 2022: 4). Örneğin, bir politikacının web sitesinde kullanılan bir chatbot, vatandaşların vergi politikaları hakkındaki sorularına anında yanıt verebilir (Battista 2024: 7). Sosyal medya platformlarında ise kullanıcılarla gerçek zamanlı iletişim kurarak bilgi yayma veya veri toplama işlevini üstlenebilirler (Aydoğan ve Şentürk 2024: 584).

Chatbotlar, politikacıların web sitelerinde ve sosyal medya platformlarında yer alarak, seçmenlerin sorularını hızlı ve otomatik bir şekilde yanıtlayabilmektedir. Böylece, politikacılar ile vatandaşlar arasındaki iletişim kolaylaşmakta ve demokrasinin katılımcı boyutu güçlendirilmektedir (Battista 2024). Diğer yandan, chatbotlar aynı zamanda kötü niyetli aktörler tarafından da popülist propaganda yayma aracı olarak kullanılabilir. Sahte hesaplar ve botlar, dezenformasyon üreterek ve yayarak, kamuoyunu manipüle edebilmekte ve

Yapay Zekâ Çağında Popülizmin Yükselişi: Dijital Algoritmalar ve Siyasal Manipülasyon

toplumsal kutuplaşmayı artırabilmektedir (Kurnaz 2024; Ünver 2023). Bireylerle doğrudan ve kişiselleştirilmiş iletişim kurma yetenekleriyle dikkat çeken chatbotlar, büyük dil modelleri sayesinde bireylerin kişilik özelliklerine göre özelleştirilmiş politik mesajlar oluşturabilmekte ve siyasal mikro-hedeflemeyi otomatikleştirerek manipülasyonu yaygınlaştırılabilir bir hale getirmektedir (Simchon vd. 2024: 3).

Kertysova (2019: 55) chatbotların, popülist liderler tarafından kitleleri etkilemek için güçlü bir araca dönüşebileceğini, gerçek zamanlı diyaloglarla sahte anlatıları inandırıcı bir şekilde sunabileceğini belirtir. Bu durum, chatbotların demokratik süreçler üzerindeki potansiyel tehdidini ortaya koymaktadır. Chatbotlar, teknolojik bir yeniliğin ötesinde, doğal dil işleme ile güçlendirilmiş yapıları sayesinde bireyleri manipüle etme ve kitleleri yönlendirme kapasiteleriyle, yapay zekâ çağında popülist propagandanın otomatikleştirilmesinde ve popülizmin yükselişinde kritik bir rol oynamaktadır.

Sanal Ordular: Sosyal Botlar

Sosyal botlar, sosyal medya platformlarında otomatik olarak içerik üreten, paylaşan ve etkileşimde bulunan yapay zekâ destekli yazılımlardır. Teknik olarak, “bilgisayar algoritmaları tarafından yönetilen otomatik bir sosyal medya hesabı” olarak tanımlanabilir (Kamber 2024: 31). Bu botlar, insan davranışlarını taklit ederek çevrimiçi ortamlarda iletişim kurmak ve etkileşim sağlamak için tasarlanmıştır (Bontridder ve Poulet 2021: 7). Sosyal botlar, basit beğeni ve paylaşım işlemlerinden, karmaşık diyaloglar kurabilen özerk ajanlara kadar geniş bir yelpazede işlev görür ve genellikle doğal dil işleme teknolojisiyle desteklenir.

İlk basit botlar, 2010’lu yıllarda sosyal medyada bilgi toplama gibi temel görevler için kullanılırken, 2016 ABD Başkanlık Seçimi bu teknolojinin siyasi manipülasyon aracı olarak yükselişinde dönüm noktası olmuştur (Kamber 2024: 31). Zamanla büyük dil modelleri gibi ileri teknolojilerle donatılan bu botlar, daha karmaşık ve ayırt edilmesi zor hale gelmiş; bot yaratıcıları ile araştırmacılar arasında bir “silahlanma yarışı” ortaya çıkmış ve bot tespitiye yönelik makine öğrenimi modelleri geliştikçe, botlar da daha sofistike taktikler benimsemiştir (Yan ve Yang 2023: 716). Böylece botlar, yalnızca teknik bir araç olmaktan çıkıp çevrimiçi sosyal ağlarda “sanal ordular” haline gelerek bilgi savaşlarında önemli bir toplumsal ve siyasi güce dönüşmüştür (Cresci 2020: 78).

Sosyal botlar, hem iyi niyetli hem de kötü niyetli amaçlarla geniş bir kullanım alanına sahiptir. İyi niyetli örnekler arasında, pandemi sırasında Covid-19 bilgilerini yaymak veya

haber toplama gibi görevler yer almaktadır. Kötü niyetli kullanımların ise daha yaygın olduğu gözlemlenmektedir. 2016 ABD Başkanlık Seçimi’nde, binlerce sosyal bot, belirli kampanya mesajlarını güçlendirmek ve sahte kamuoyu desteği oluşturmak için kullanılmıştır (Kamber 2024: 24). Brexit referandumunda ise botlar, yanıltıcı bilgileri yayarak seçmen algılarını manipüle etmiştir (Şengöz 2024: 262). Siyasi botlar, hashtag’leri trend haline getirme, muhalefete spam gönderme ve gazetecilere saldırma gibi taktiklerle çevrimiçi söylemi şekillendirirken; Twitter’da bir bot ordusu, bir kampanyayı destekleyen yanıltıcı içerikleri hızla yayarak büyük ölçekli bir fikir birliği illüzyonu yaratabilmiştir (Woolley ve Howard 2017).

Woolley ve Howard (2017), botların “çevrimiçi propaganda ve nefret kampanyalarını güçlendiren etkili araçlar” olduğunu vurgulayarak, bir kişi ya da küçük bir grubun bot ordusuyla geniş ölçekli manipülasyon yapabileceğini ifade etmektedir. Örneğin, 2016 ABD seçiminde, Cambridge Analytica’nın veri analitiğiyle desteklenen botlar, Trump kampanyası için mikro hedefleme yaparak seçmenleri etkilemiştir (Kamber 2024: 24). Brexit sürecinde, “ayrıl” kampanyasını destekleyen botlar, ekonomik faydalara dair yanıltıcı mesajları viral hale getirerek popülist söylemi güçlendirmiştir (Şengöz 2024: 263).

Özetle sosyal botlar, popülist hareketleri desteklemede güçlü bir araçtır; çünkü kitleleri hızlı ve kişiselleştirilmiş bir şekilde manipüle etme kapasitesine sahiptir. Popülizmin, genellikle halkın duygularına hitap eden basit ve kutuplaştırıcı mesajlara dayandığı gerçeği göz önünde bulundurulduğunda; botlar, bu mesajları geniş kitlelere yayarak sahte bir çoğunluk algısı oluşturabilmektedir. Bu durum, sosyal botların dijital platformlarda manipülasyon aracı olarak ne denli etkili olduğunu göstermektedir. Sosyal botların popülist rejimler tarafından kullanımı ise, siyasal alanı manipüle edebilir ve demokratik süreçlerin meşruiyetini zedeleyebilir. Özellikle gelişmiş yapay zekâ modelleriyle donatılmış sosyal botlar, bireylerin siyasi tutumlarını hedef alarak kişiselleştirilmiş propaganda içeriği üretme kapasitesine sahiptir. Bu nedenle, sosyal botlar dijital çağın “sanal orduları” olarak değerlendirilmektedir.

Yapay Zekâ İle Seçmen Profilleme: Mikro Hedefleme

Mikro hedefleme (microtargeting), bireylerin çevrimiçi davranışlarından (örneğin tıklama alışkanlıkları, beğeniler ve arama geçmişi gibi) elde edilen kişisel özelliklere dayanarak, özelleştirilmiş mesajların belirli kitlelere ulaştırılmasını sağlayan bir strateji olarak tanımlanmaktadır (Simchon vd. 2024). Bu yöntem, çok küçük toplumsal grupları ve bireyleri hedef alan özelleştirilmiş bir strateji olarak değerlendirilmektedir (Devran ve Özcan 2020: 1977). Politik mikro hedefleme ise, bireylerin demografik özellikleri ile tüketici ve yaşam tarzı

Yapay Zekâ Çağında Popülizmin Yükselişi: Dijital Algoritmalar ve Siyasal Manipülasyon

alışkanlıklarından elde edilen veri analizine dayalı olarak dar seçmen kategorilerine yönelik ince ayar yapılmış mesajlar oluşturmayı içermektedir (Zuiderveen Borgesius vd. 2018: 83).

Mikro hedeflemenin kökeni, bireyselleşmenin sosyolojik bir olgu olarak öne çıktığı 1990'lı yıllara kadar uzanır. Sosyal medya platformlarının günlük hayatın ayrılmaz bir parçası haline gelmesiyle, mikro hedefleme daha önemli bir boyut kazanmıştır. Sosyal medyanın algoritmalarının, kullanıcı verilerini analiz ederek bireysel profiller oluşturma kapasitesinin bu gelişimde kilit rol oynadığı belirtilmektedir (Şengöz 2024: 268). Özellikle 2008 ABD Başkanlık Seçimi'nde Barack Obama'nın "Yes We Can" kampanyası, mikro hedeflemenin dijital siyasetteki ilk büyük başarısı olarak kabul edilebilir. Bu kampanya, kişiselleştirilmiş reklamlarla seçmenleri mobilize etmiş ve sosyal medyanın viral içeriklerini etkili bir şekilde kullanmıştır. Cambridge Analytica skandalı ile birlikte, 2016 ABD Seçimi ve Brexit referandumu da mikro hedeflemenin yapay zekâ destekli veri analitiği ile nasıl evrildiğini göstermiştir (Kurnaz 2024: 30). Bu gelişmeler, mikro hedeflemenin yalnızca bir iletişim aracı olmaktan çıkıp stratejik bir manipülasyon aracına nasıl dönüştüğünü anlamak açısından önemlidir.

Bununla birlikte geleneksel iletişim yöntemlerinden farklı olarak mikro hedefleme, geniş kitlelere hitap eden genel mesajlar yerine, bireylerin dijital davranışları, ilgi alanları ve psikolojik eğilimleri temelinde kişiselleştirilmiş içerikler sunmaktadır. Şahnagil, mikro hedeflemeyi, *"kampanya sürecinde seçmenlere yönelik nasıl ve hangi mesajların iletileceğine yönelik karar verme süreci"* olarak açıklamakta; bu sürecin büyük veri ile yapay zekâ teknolojilerinin birleşimiyle mümkün olduğunu belirtmektedir (Şahnagil 2023: 3510). Bu strateji, özellikle sosyal medya platformlarının algoritmik kapasiteleri sayesinde, bireylerin çevrimiçi izlerinden yola çıkarak onların tercihlerini ve tutumlarını analiz etme imkânı sağlamaktadır. Özellikle genç bireylerin yapay zekâ araçlarına yönelik yüksek farkındalığı, bu grupların popülist kampanyalar için önelikli hedef kitleler haline gelmesine olanak tanımaktadır (Sebetci 2024: 95). Böylece mikro hedeflemenin, modern siyasal kampanyalarda seçmenlerle daha doğrudan ve etkili bir iletişim kurmayı hedefleyen temel bir unsur haline geldiği ifade edilebilir.

Mikro hedefleme ile seçmen profillemesi, büyük veri ve yapay zekâ teknolojilerinin entegrasyonu ile gerçekleştirilmektedir. İlk aşamada, sosyal medya platformları, anketler, oy kayıtları ve diğer dijital kaynaklardan toplanan veriler analiz edilmekte; bu veriler, seçmenlerin yaşam tarzları, sosyal etkileşimleri ve medya tüketim alışkanlıkları gibi geniş bir yelpazeyi

kapsamaktadır. Ardından, yapay zekâ algoritmaları, bu verilerden demografik özellikler (yaş, cinsiyet), davranışsal eğilimler (oy verme geçmişi) ve psikolojik özellikler (kişilik tipi, duygusal hassasiyetler) çıkararak detaylı profiller oluşturmaktadır (Şahnagil 2023: 3513). Böylece, mikro hedeflemenin, seçmenlerin zayıf noktalarına hitap eden stratejik bir iletişim ağı kurduğu ifade edilebilir.

Mikro hedefleme, popülist hareketlerin yükselişinde de önemli bir rol oynamaktadır; çünkü bireylerin duygularına hitap eden kişiselleştirilmiş mesajlarla kitleleri mobilize etme gücüne sahiptir. Popülizm, “halk” ile “elitler” arasındaki çatışmayı körükleyen duygusal söylemlere dayanmakta; mikro hedefleme ise, bu söylemleri hedef kitlelere etkili bir şekilde ulaştırmaktadır. Popülist liderler, seçmenlerin ekonomik kaygıları veya göçmen karşıtı tutumları gibi hassasiyetlerini tespit ederek bu duyguları yönlendirmektedir (Devran ve Özcan 2020: 1979). Ancak bu süreç, veri gizliliği ihlalleri ve manipülasyon riskleriyle demokratik iradeyi tehdit edebilmekte ve mikro hedeflemeyi, popülizmin dijital çağda kitleleri etkileyen güçlü bir aracına dönüştürmektedir. Ayrıca, bu yöntem dezenformasyon kampanyalarının hassas grupları hedeflemesini kolaylaştırmakta ve kötüye kullanıldığında savunmasız bireyleri manipülasyona açık hale getirmektedir (Bontridder ve Poulet 2021).

Günümüzde politik kampanyalar, yapay zekâ ve büyük veri analitiğiyle desteklenen mikro hedefleme tekniklerini giderek daha fazla kullanmaktadır. Yapay zekâ algoritmaları, seçmenlerin hassasiyetlerini ve politik eğilimlerini analiz ederek partilerin hangi seçmenleri ikna edebileceğini kolaylıkla belirlemektedir. Bu yöntem bir taraftan seçmen katılımını artırma potansiyeli sunarken; diğer taraftan demokratik katılımın zedelenmesi noktasında ciddi riskler taşımaktadır. Örneğin, bir parti, seçmenlerin korkularını veya önceliklerini hedef alan özel mesajlarla onların bilinçli karar verme yeteneğini zayıflatabilir. Sosyal medya üzerinden toplanan veriler, kullanıcıların özel hayatına müdahale edebilir ve hassas bilgilerin farkında olmadan açığa çıkmasına neden olabilir. Bu durum, kampanya etkinliğini artırırken; demokratik süreçlerin şeffaflığını ve bireysel özerkliği tehlikeye atmaktadır. Dolayısıyla, mikro hedefleme siyasal ve ekonomik alanda bireyleri etkileme kapasitesine sahip olsa da, etik ve demokratik sorunlara yol açan tartışmaları beraberinde getirebilir.

Algoritmik İzolasyon: Yankı Odaları

Yankı odaları (echo chambers), bireylerin yalnızca kendi görüş ve inançlarıyla uyumlu bilgilere maruz kaldığı, farklı bakış açılarının dışlandığı dijital veya sanal ortamlardır. Cass Sunstein bu kavramı 2001 yılında ortaya atmış ve bireylerin yalnızca benzer görüşlere sahip kişilerle

Yapay Zekâ Çağında Popülizmin Yükselişi: Dijital Algoritmalar ve Siyasal Manipülasyon

iletişim kurduğu durumlarda “parçalanma ve aşırıçılık” riskinin kaçınılmaz olduğunu ifade etmiştir (Sunstein 2001: 9). Battista (2024: 7) ise, yankı odalarını bireylerin mevcut görüşlerini destekleyen içeriklerle çevrili olduğu ve alternatif fikirlerden izole edildiği dijital alanlar olarak tanımlamaktadır. Sosyal medya platformlarında bu durum, algoritmaların kullanıcıların tercihlerine göre içerik sunmasıyla belirginleşmekte ve bireylerin farklı perspektiflere erişimini kısıtlamaktadır. Bu ortamlar, bireyleri “entelektüel bir izolasyon” durumuna sokarak diyalogu zorlaştırmakta ve hoşgörüsüzlüğü artırmaktadır (Bontridder ve Pouillet 2021: 8).

Bir yankı odası, bir grup katılımcının birbirleriyle tercihen bağlantı kurmayı seçtiği ve dışarıdakileri dışladığı yerde oluşmaktadır. Bu ağ ne kadar gelişmişse, yani grup içinde ne kadar çok bağlantı kurulmuş ve dışarıdakilerle bağlantılar ne kadar koparılmışsa, grup dışı görüşlerden o kadar izole olunmakta ve üyelerinin görüşleri içinde geniş çapta yankı bulabilmektedir. Bruns’a göre (2017: 5) bu yapılar, bireylerin kendi gerçekliklerini yarattığı bir tür bilgi baloncuğu olarak işlev görür ve toplumsal kutuplaşmayı derinleştirme potansiyeline sahiptir.

Yankı odaları, internetin yaygınlaşması ve sosyal medya platformlarının kişiselleştirilmiş içerik sunma kapasitesinin artmasıyla güçlenmiştir. 2000’lerin başında teorik olarak tartışılan bu olgu, Facebook, Twitter ve YouTube gibi platformların yapay zekâ destekli algoritmaları sayesinde pratikte daha belirgin hale gelmiştir (Acemoğlu vd. 2021). Özellikle, kullanıcı etkileşimini maksimize etmek üzere tasarlanan bu algoritmalar, bireyleri mevcut inançlarıyla uyumlu içeriklerle sürekli besleyerek yankı odalarını derinleştirmiştir. Yankı odaları, siyasal kampanyalar, propaganda ve toplumsal mobilize etme gibi alanlarda etkili bir şekilde kullanılmaktadır. Siyasal kampanyalarda, bireylerin mevcut inançlarını pekiştiren içeriklerle hedeflenmesi yaygındır. Örneğin, 2016 ABD Seçimi’nde Trump kampanyası, Facebook’taki kişiselleştirilmiş haber akışlarıyla seçmenleri yankı odalarına kilitlemiş ve yalnızca kampanya mesajlarını destekleyen içerikler sunmuştur (Kamber 2024: 24).

Yankı odaları, yapay zekâ destekli algoritmaların kullanıcı davranışlarını analiz ederek kişiselleştirilmiş içerik sunmasıyla oluşturulduğundan; sosyal medya platformları, büyük veri kümelerini işleyen algoritmalar sayesinde bireylerin beğenileri, paylaşımları ve gezinme alışkanlıklarını kolaylıkla değerlendirmektedir. İslam vd., bu algoritmaların “mevcut inançlarla uyumlu içerikler sunarak bireyleri yankı odalarına hapsedecek şekilde tasarlandığını” ifade etmektedir (İslam vd. 2024: 458). Örneğin, YouTube’un öneri algoritması, izleyicilerin daha fazla etkileşim sağlaması için benzer içerikli videoları bir döngüye sokmakta ve bu da kişileri

benzer içeriklere yönlendirerek duygularını körüklemektedir. Bu şekilde, yapay zekâ destekli sosyal medya algoritmaları, topladıkları büyük veri kümelerini kullanarak kullanıcıların önyargılarını belirlemekte ve onları nispeten homojen topluluklar hâlinde gruplandırmaktadır (Acemoğlu vd. 2021). Kullanıcı tercihleri ve davranışlarıyla uyuşan içeriği destekleyerek algoritmik filtreleme yapmaktadır. Bunu, bireylerin önceden var olan görüşlerini doğrulayan içerikleri arama ve bunlarla bağlantı kurma konusundaki doğal arzusunu kullanarak gerçekleştirmektedir. Bu, bireylerin öncelikle benzer bakış açılarına maruz kaldığı ve dünya görüşlerini kısıtladığı bir geri bildirim döngüsü oluşturmaktadır (Marwala 2023).

Bu anlamda yankı odalarının, popülist hareketlerin yükselişinde etkili bir araç olduğu ifade edilebilir; çünkü bireylerin duygusal eğilimlerini pekiştiren ve kutuplaşmayı artıran bir ortam yaratmaktadır. Marwala, bu ortamların “kutuplaşmayı körükleyerek ‘biz ve onlar’ zihniyetini aşıladığını” ve popülist söylemin burada daha etkili hale geldiğini vurgulamaktadır (Marwala 2023: 10). Yankı odaları, yanlış bilgilerin yayılmasını teşvik ederek popülist liderlerin herhangi bir durumu manipülasyon için kullanmasına zemin oluşturmaktadır. Sosyal medyada yanlış bilgilerin doğru bilgilere kıyasla “çok daha hızlı, derinlemesine ve yaygın” bir şekilde dolaşması; yankı odalarının kapalı yapısından kaynaklanmakta, popülist söylemlerin doğruluğundan bağımsız olarak inandırıcılık kazanmasına yol açmaktadır (Vosoughi vd. 2018).

Özetlemek gerekirse popülist siyaset, “biz ve onlar” ikiliği üzerinden halkı doğrudan etkilemeye dayandığından; yankı odalarının alternatif görüşleri dışlayarak bu ikiliği güçlendirdiği ve popülist söylemlerin sorgulanmadan benimsenmesini sağladığı ifade edilebilir. Bu süreç, bireylerin eleştirel düşünme yetilerini zayıflatmakta ve bilgiye dayalı karar alma kapasitelerini kısıtlamaktadır. Yankı odalarının oluşturduğu algoritmik izolasyon, popülist söylemlerin yayılma hızını artırırken; kamuoyunda sahte bir fikir birliği algısı oluşabilir. Böylece yankı odaları popülizmin duygusal manipülasyon gücünü artıran ve sahte çoğunluk hissi oluşturan bir sanal saha haline gelmektedir.

Siyasi Figürlerin Sahte Videoları: Deepfake

“Deepfake” terimi, “derin öğrenme” ve “sahte” kelimelerinin birleşiminden türetilmiştir. Yapay zekâ algoritmalarıyla desteklenen, gerçek gibi görünen ancak sahte dijital medya içeriklerini ifade etmektedir (Pantserev 2020: 101). Derin öğrenme teknikleri kullanılarak bir kişinin yüzü, sesi veya hareketleri manipüle edilip, hiç söylemediği sözleri söylemiş veya yapmadığı eylemleri gerçekleştirmiş gibi gösterilebilir; bu videolar yüksek gerçekçilikte yüz manipülasyonu sağlamaktadır (Westerlund 2019: 40; Yu vd. 2021: 612).

Yapay Zekâ Çağında Popülizmin Yükselişi: Dijital Algoritmalar ve Siyasal Manipülasyon

---

Bireylerin görsel ve işitsel algısını yanıltma kapasitesiyle montajlar, hem yaratıcı hem de yıkıcı bir potansiyel taşımaktadır. Sahte videolar ve montajlar ile tamamen yeni içerikler üretebildiği gibi mevcut videolar, görüntüler, sesler veya metinler ile de yeni içerikler üretilmektedir. Montajlar ve sahte videolar; hedefleri karalamak, seçilmiş yetkilileri taklit etmek, şantaj yapmak ya da siber suç operasyonlarında kullanılmak gibi amaçlarla devreye sokulmaktadır (Smith ve Mansted 2020: 5).

Deepfake teknolojisi, yapay zekâ ve bilgisayar grafiklerinin gelişimiyle 2010'lu yıllarda gündeme gelmeye başlamış, ilk olarak 2017'de bir Reddit kullanıcısının ünlülerin yüzlerini pornografik videolara yerleştirmesiyle dikkat çekmiştir (Risse 2023: 62). Bu olay, teknolojinin eğlence amaçlı kullanımından kötü niyetli manipülasyona doğru evrilmesinin ilk örneği olmuştur. 2020'lere gelindiğinde, deepfake üretimi için gereken teknik uzmanlık ve maliyet önemli ölçüde azalmış, bu da "herkesin deepfake uygulamalarını indirip kullanabileceği" bir noktaya ulaşılmasını sağlamıştır (Karnouskos 2020: 138). 2017'deki Gal Gadot Vakası'ndan, Obama ve Trump gibi figürlerin hedef alındığı sahte videolara geçiş, teknolojinin psikolojik savaş ve siyasi manipülasyon aracı haline nasıl geldiğini göstermektedir (Pantserev 2020: 104). Günümüzde sahte videolar ve montajlar, seçimlerden ulusal güvenliğe kadar geniş bir tehdit yelpazesi oluştururken; GAN (Generative Adversarial Networks) gibi derin öğrenme modelleri sahte içeriklerin kalitesini artırarak bunların tespitini zorlaştırmaktadır (Langguth vd. 2021).

Özellikle teknolojinin üretiminin, derin öğrenme algoritmalarıyla gerçekleşmesi; bir ağın sahte içerik üretirken; diğerinin hataları düzeltmesini sağlamasına, bu şekilde ise gerçekliğin yitirilmesine neden olduğu anlaşılmaktadır (Pantserev 2020: 103). Yüz takası (face swapping), yüz canlandırma (facial reenactment) ve dudak senkronizasyonu gibi yöntemler deepfake üretiminde yaygın olarak kullanılmaktadır. Bir videonun her karesinde yüzün tanımlanıp başka bir yüzle değiştirilmesi modern yapay zekâ ile oldukça basit hale gelmiştir (Langguth vd. 2021). Ses manipülasyonunda ise WaveNet gibi modeller doğal insan sesini taklit ederek, sentetik ses üretimi sağlamaktadır (Dixit vd. 2023). Bu süreçte röportajlar veya fotoğraflar gibi erişilebilir kaynak materyaller kullanılmakta; herkesin ulaşabileceği uygulamalarla manipülasyon kolaylıkla gerçekleştirilebilmektedir. Bu teknik kolaylık ve yaygın erişim, deepfake'lerin hızla çoğalmasına yol açmıştır (Karnouskos 2020: 138).

Deepfake teknolojisi, siyasi manipülasyon, dezenformasyon, psikolojik savaş ve bireysel itibar zedelenmesi gibi çeşitli alanlarda etkili bir araç olarak kullanılmaktadır. Siyasal bağlamda, seçimleri etkilemek amacıyla sahte videolar sıkça yayılmaktadır. Örneğin, 2022

Brezilya seçimlerinde adayları skandal durumlara karışmış gibi gösteren deepfake'ler halkın güvenini sarsmıştır (Ünver 2023: 5). Dezenformasyon açısından ise bu içerikler toplumsal bölünmeleri derinleştirip kurumlara duyulan güveni azalmıştır (Pawelec 2022: 1). Bu örnekler, deepfake'lerin bireysel ve toplumsal düzeyde yıkıcı etkiler yaratabildiğini göstermektedir.

Popülizmin Dijital Dönüşümü: Algoritmalar ve Siyasi Manipülasyon

Popülizm çalışmaları genellikle Laclau, Canovan ve Mudde gibi kuramsal öncülere dayanmakla birlikte, günümüz dijital çağının siyasal dinamiklerini anlamak için medya kuramları ve dijital kültür perspektifleri de önemli bir yere sahiptir. Habermas'ın "kamusal alan" kavramı, dijital ortamların toplumsal diyalog üzerindeki etkisini anlamada rehberlik ederken (Habermas 1989), Castells'in "ağ toplumuna" ilişkin analizleri, popülist hareketlerin dijital platformlar üzerindeki örgütlenme biçimlerini açığa çıkarmaktadır (Castells 2009). Ayrıca, Zuboff'un "gözetim kapitalizmi" çerçevesinde yapay zekâ ve veri odaklı teknolojilerin toplumsal kontrol mekanizmalarındaki rolü, popülizmin teknolojik bağlamını sorgulamada kritik bir kavramsal araç sunmaktadır (Zuboff 2019). Bu bağlamda, popülizmin dijital çağda taşıdığı epistemolojik ve teknolojik boyutların incelenmesi, sadece klasik kuramların değil, çağdaş medya ve kültür teorilerinin de entegre edilmesiyle mümkün olmaktadır. Dijitalleşme ve yapay zekânın, popülizmin yükselişini sadece hızlandırmakla kalmadığı, aynı zamanda popülist hareketlerin iletişim stratejilerini ve halkla etkileşim biçimlerini köklü bir şekilde dönüştürdüğü düşünüldüğünde, bu teorik çerçeve, dijitalleşmenin popülist pratikler üzerindeki somut etkilerini ve yeni iletişim biçimlerini anlamak açısından da açıklayıcı olmaktadır.

Dijital araçlar ve dijital platformlar sayesinde popülist söylemlerin hızla yayılması, büyük bir etki alanı yaratmakta; bu dönüşüm, popülist politikaların teknik bir altyapıya dayanarak geliştiği yeni bir siyasal ortamın ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Siyasal alanda dijitalleşme olarak da ifade edilen bu süreç ile siyasetin; siyasi faaliyet alanlarından yeni medya araçlarının oluşturduğu dijital ve yapay zekâ destekli mecralara kaydığı, siyasi faaliyetlere yönelik program ve kampanyaların bu mecralar üzerinden gerçekleştirildiği döneme giriş yapıldığı ifade edilebilir.

Sosyal medya ve diğer dijital platformlar, popülist liderlere ve hareketlere daha geniş kitlelere doğrudan ulaşma imkânı sunmuş, bu sayede "halk" ve "elit" arasındaki dikotomi daha görünür hale gelmiştir. Medyayı, popülizmin yayılmasında kritik bir araç olarak tanımlayan Mény ve Surel (2002), medyanın popülist hareketlerin yükselişindeki rolünü, hem fırsatlar sunan hem de tehditler barındıran bir faktör olarak ifade etmektedir. Moffitt ve Tormey (2014)

Yapay Zekâ Çağında Popülizmin Yükselişi: Dijital Algoritmalar ve Siyasal Manipülasyon

de modern medyanın popülist liderlerin yükselişindeki kritik rolünü vurgulamakta; medyalaşma sürecinin, popülist aktörlerin mesajlarını geniş kitlelere iletmelerini kolaylaştırdığını ve onların siyasal tarzlarını sergilemelerine olanak tanıdığını ifade etmektedir.

Siyasi faaliyetlerin teknolojik ilerlemeler doğrultusunda dijital platformlara taşınması, özellikle seçmen davranışlarını etkileme açısından siyasi aktörlere bireysel ve kitlesel düzeyde yeni iletişim kanalları sunmaktadır. Dijitalleşen siyaset ortamı, seçmenlerle daha doğrudan ve hızlı bir etkileşim kurma imkânı sağlarken; bu etkileşim, düşük maliyetli ve kapsamlı veri toplama süreçleriyle desteklenerek, siyasi stratejilerin dinamik biçimde şekillendirilmesine katkı sunmaktadır (Akdal ve Gezgin 2018: 93-94). Bu bağlamda yapay zekâ destekli sistemler, gerçek zamanlı verilere dayalı olarak yürütülen seçim kampanyalarının seçmen tepkilerine ve güncel gelişmelere uyum sağlayabilmesine olanak tanımakta; kampanya kaynaklarının etkin kullanımını ve stratejik planlamayı mümkün kılmaktadır. Özellikle siyasi partilere veya adaylara ilişkin içeriklerle önceden eğitilen sohbet robotları, seçmenlerle birebir etkileşime girerek siyasi söylemleri aktarabilmekte ve seçmenlerin taleplerini analiz ederek hedef kitleyle sürdürülebilir bir iletişim zemini oluşturmaktadır. Bu teknolojiler, etkinlik duyurularından politika tanıtımına kadar geniş bir yelpazede işlevsellik sunarken; seçmen görüşlerini toplayarak siyasal destek tabanının dijital ortamda yeniden inşasına katkıda bulunmaktadır. Siyasetin dijitalleşmesi yalnızca çevrimiçi görünürlüğü artırmakla kalmamakta, aynı zamanda yapay zekâ destekli algoritmalar aracılığıyla seçmen davranışlarını yönlendiren yeni bir iletişim dinamiği yaratmaktadır. Bu dönüşüm, özellikle popülist hareketler açısından, doğrudan ve duygusal bağ kurmaya elverişli ortamlar sunarak geleneksel medyanın aracılığını büyük ölçüde geçersiz kılmakta ve çevrim içi manipülasyonları siyasetin etkili araçlarından biri haline getirmektedir.

Çevrimiçi manipülasyon en genel ifadeler ile bilgi teknolojisinin bir başkasının karar alma sürecini gizlice etkilemek için kullanılmasıdır. Bu, yapay zekânın politik etkilerin kamusal kampanyalardan bireylerin özel duygularını manipüle etmeye geçmesine izin vermesiyle mümkün hale gelmektedir. Bu da dijital dünyada gezerken sürekli olarak üzerimize odaklanmış olan son derece karmaşık ve birbiriyle bağlı algoritmaların etkisiyle gerçekleşmektedir (Bartoletti 2020: 45). Yapay zekâ algoritmaları, kişisel verilere dayalı olarak hedefli içerikler üretebilmekte ve bireylerin inançlarını ve görüşlerini manipüle edebilmektedir. Bu süreç, özellikle seçim dönemlerinde veya toplumsal krizlerde, kamuoyunu şekillendirmek amacıyla kullanılmaktadır (Azgin ve Kiralp 2024: 4-5).

Germano ve Sobbrío'ya (2017) göre sıralama algoritmaları, internet çağında bilgiye erişimi belirleyen temel denetleyicilerdir ve bireylerin fikirlerini şekillendirmede önemli rol oynamaktadır. Yazarlar algoritmaların, yanlış bilginin (sahte haberlerin) yayılmasına katkıda bulunabileceğini keşfetmişlerdir. Azınlık görüşlerini savunan web sitelerinin içerik doğruluğu daha düşük olduğunda bile, bu algoritmalar onların toplam trafik payını artırabilmektedir. Bu şekilde sosyal medya platformlarının, kullanıcıların mevcut inançlarını pekiştiren içerikleri öne çıkararak “*onaylama / doğrulama yanlılığı*” teşvik ettiği ve bu durumun popülist liderlerin mesajlarını geniş kitlelere ulaştırmasını kolaylaştırdığı ifade edilmektedir. Bu tür bir bilgi ekosistemi, popülist söylemlerin güçlenmesine ve toplumda derin bölünmelere yol açabilmektedir (Sustein 2017).

Dijital platformlar, aynı zamanda bireylerin ideolojik bağlarını güçlendiren, kendi görüşlerini pekiştiren bir ortam yaratmaktadır. Sosyal medya algoritmaları popülist söylemlerin yayılmasını hızlandırarak, kullanıcıları daha fazla benzer içeriklerle beslemekte ve bu durum, belirli ideolojilerin daha geniş kitlelere ulaşmasına olanak tanımaktadır. Bu da, popülist hareketlerin büyümesine ve daha fazla destekçi kazanmasına yol açmaktadır (Engesser vd. 2017). Özellikle sosyal medya platformlarının sağladığı anlık iletişim, duygusal mobilizasyon ve yankı odaları, popülist aktörlerin kamuoyu üzerinde daha büyük bir etki yaratmasına imkân tanımaktadır (Engesser vd. 2017; Moffitt 2016). Ancak bu süreçte, “kara kutular” olarak tanımlanan algoritmalar, karmaşıklıkları gizlemekte ve karartmaktadır (Sümer 2024: 98).

Mazzoleni (2014: 43-54) geleneksel medya düzeninde popülizmin nasıl güçlendiğini ifade etmek için *medyatizasyon (mediatization)* kavramını kullanmaktadır. Medyatizasyon, siyasetin giderek medya mantığına göre şekillendiği ve siyasi aktörlerin medya dinamiklerine uyum sağlamak zorunda olduğu bir süreci ifade etmektedir. Mazzoleni'ye göre geleneksel medyanın aracılığını aşan dijital platformlar, popülist liderlere doğrudan ve kontrolsüz bir kitle iletişimi imkânı sunmaktadır. Popülist hareketler, medyanın gücünden yararlanarak toplumu mobilize etmekte, siyasi rakiplerini marjinalleştirmekte ve halkın duygusal tepkilerini harekete geçiren söylemler üretmektedir.

Dijital platformların, haberin doğruluğu yerine hızını ve dikkat çekiciliğini öne çıkararak, içeriklerin manipüle edilmesine zemin hazırladığı gözlemlenmiştir. Özellikle sosyal medyanın etkisiyle, haberlerin doğruluğu daha çok topluluklar ve bireyler arasında tartışılmakta ve doğrulanmaktadır (Bartoletti 2020). Bu şekilde popülist liderler, dijital platformları (özellikle sosyal medya) kullanarak, geleneksel medya organlarının sağladığı otoriteyi

Yapay Zekâ Çağında Popülizmin Yükselişi: Dijital Algoritmalar ve Siyasal Manipülasyon

sarsmakta ve kendilerine doğrudan bir platform yaratmaktadır. Oluşan bu “*Post-truth*” ortamı, popülist söylemin gücünü arttırmaktadır. Bunun nedeni, üretilen söylemlerin genellikle duygusal temellere dayanması ve nesnel gerçekler yerine halkın inançlarına hitap etmesidir. Bu şekilde popülist liderler, medyayı kolaylıkla manipüle ederek, toplumda “gerçek” olarak kabul edilen şeyleri kendi politik ajandalarına uygun şekilde kolaylıkla şekillendirmektedir (d'Ancona 2017; Waisbord 2018).

Özellikle son yıllarda sosyal medya ve dijital platformlar, popülist hareketlerin ve liderlerin halkla doğrudan etkileşim kurmalarına olanak sağlamaktadır. Bu dönüşüm, dijital medya araçlarının güçlü birer araç haline gelmesiyle daha da pekişmektedir. Dijital medya, popülist söylemleri hızla yayıp, geleneksel medyanın denetim mekanizmalarını kırarken, yalan haber (fake news) ve post-truth (gerçek-sonrası) kültürünün yükselmesine de zemin hazırlamaktadır (d'Ancona 2017; Tüfekçi 2017). Sosyal medyanın taban hareketlerinin ve liderlerin, güçlü medya kuruluşlarına ihtiyaç duymadan kamuoyu oluşturması, bunun en önemli örneklerinden biridir. Popülist hareketler, sosyal medya algoritmalarını kullanarak kitleleri mobilize edebilmektedir. Dijital platformlarda yankı odaları (echo chambers) ve kutuplaştırıcı içeriklerin yayılması, popülist liderlerin kitleleri etkileme gücünü arttırmaktadır (Tüfekçi 2017: 135-139).

M. Hamelers vd. (2017: 873-875), popülist iletişim stratejilerinin nasıl uygulandığına ve medyanın bu süreçteki rolüne önemli ölçüde değinmektedir. Popülist aktörlerin *suçlama*, *duygusal çerçeveleme*, *biz ve onlar* arasındaki kutuplaştırıcı dil ve komplo teorileri yoluyla kamuoyunu nasıl etkilediğini analiz etmişlerdir. Yazarlar, dijital ve sosyal medyanın, popülist liderlerin doğrudan halka ulaşmasını sağlayan ve geleneksel medya filtrelerini atlamalarına yardımcı olan önemli bir araç olduğunu vurgulamaktadır. Facebook, Twitter ve YouTube gibi platformlar, duygusal ve kutuplaştırıcı içeriklerin viral hale gelmesini kolaylaştırmaktadır.

---

* **Post-truth**, gerçeklerin duygular, inançlar veya siyasi çıkarlar karşısında ikincil hale geldiği bir durumu ifade eder. Bu kavram, özellikle siyasi söylemlerde ve medyada nesnel gerçeklerin yerine, insanların hislerine hitap eden manipülatif içeriklerin yaygınlaşmasıyla ilişkilendirilir. Post-truth döneminde, doğruluğu kanıtlanabilir olgular, inanç sistemleri veya ideolojik önyargılar tarafından gölgelenebilir (Sismondo 2017: 3). Post-truth eleştirisi, Foucault'nun "bilgi/iktidar" (power/knowledge) diyalektiğiyle (Foucault 1980) paralel okunabilir. Foucault'ya göre hakikat rejimleri, iktidarın söylemler aracılığıyla ürettiği tarihsel ve kurumsal yapılanmalardır. Post-truth çağında ise sosyal medya ve siyasi aktörler, alternatif hakikat rejimleri inşa ederek bilimsel uzlaşıları bile askıya alabilmektedir. Gerçekler artık nesnel veriler değil, söylemsel mücadelenin kazanımlarıdır.

Algoritmalar, kullanıcıların mevcut inançlarını güçlendiren içerikleri öne çıkararak yankı odaları oluşturmaktadır.

Popülizmi; ideoloji, strateji veya söylem yerine bir politik stil olarak tanımlayan Moffitt için de modern medyanın popülist liderlerin mesajlarını yaymadaki kritik rolü ve medyanın popülist söylemi şekillendirmesindeki etkisi oldukça önemlidir. Moffit (2016: 43-45) popülist liderlerin genellikle halkı “kriz” içerisinde olduklarına inandırarak mobilize ettiklerini, dijital medyanın ise, bu kriz anlatılarının hızla yayılmasına ve toplumu daha da kutuplaştıran içeriklerin yayılmasına yardımcı olduğunu ifade etmektedir. Dijital platformlar aracılığıyla popülist liderlerin ve grupların kendi ideolojik çerçevelerini güçlendirmeleri için oluşturduğu yankı odaları (Waisbord 2018) medyanın halk üzerindeki manipülatif etkisini arttırmasına olanak sağlamaktadır. Çevrimiçi platformlar, hareketlerin destekçileri arasındaki etkileşimi artırarak topluluk hissini güçlendirmekte, ana akım medyaya kanallarına alternatif bilgi kaynakları oluşturmaktadır (Kramer 2017: 10-12).

Bununla birlikte, yapay zekâ ve büyük veri analitiğinin, siyasi kutuplaşmayı artıran yankı odalarını besleyerek popülist söylemlerin daha geniş kitlelere ulaşmasını kolaylaştırdığı ifade edilebilir. Algoritmik popülizm ile açıklanan bu durum, dijital medya platformlarının algoritmaları sayesinde belirli söylemlerin öne çıkarıldığı, yankı odalarının oluştuğu ve duygusal tepkilerin tetiklendiği bir siyasi ortamı ifade etmektedir (Bennett ve Segerberg 2012). Bu durum, demokratik süreçlerin nasıl şekillendiğine dair yeni tartışmaları da beraberinde getirmektedir. Özellikle yapay zekânın belirli sektörlerde iş kaybına neden olabileceği ve bunun ekonomik güvensizlik yaratabileceği endişesinin dahi popülist politikaların yükselişine katkıda bulunabileceği ileri sürülmektedir (Levy 2018).

Engesser vd. (2017) da popülizmin dijital medya bağlamında nasıl yayıldığını ve sosyal medya platformlarının popülist söylemi nasıl şekillendirdiğini ampirik olarak incelemiştir. Yazarlar, sosyal medyanın popülist liderlere, halk ile daha yakın bir etkileşim kurma imkânı tanıdığını; sosyal medya sayesinde popülist liderlerin, geleneksel medya ve gazeteciler gibi araçları devre dışı bırakarak doğrudan kitlelere ulaştığını ifade etmektedirler. Bu şekilde liderler, sosyal medya aracılığıyla bireysel bir imaj oluşturarak kişisel otoritelerini güçlendirmektedir. Geleneksel medya ve uzmanlarını “halkın düşmanı” olarak kolaylıkla resmetmekte, sosyal medya aracılığıyla kullandıkları popülist dil ile toplumda öfke, korku ve mağduriyet hissini kolaylıkla uyandırabilmektedir.

Yapay Zekâ Çağında Popülizmin Yükselişi: Dijital Algoritmalar ve Siyasal Manipülasyon

---

Marwala (2023: 160) ise, politik süreçleri anlamak ve optimize etmek için matematiksel modellerin nasıl kullanılabileceğini detaylandırmıştır. Yazar, popülist hareketlerin yükselişinde yapay zekânın ve dijital platformların oynadığı rolü değerlendirmiştir. Özellikle sosyal medya algoritmalarının seçmenleri manipüle etme gücüne sahip olduğunu ve veri odaklı politik kampanyaların popülist söylemleri nasıl güçlendirdiğini ifade etmektedir. Marwala, popülist liderlerin, yapay zekâ destekli veri analizleriyle kamuoyunun duygularını kolaylıkla yönlendirdiğini ve kutuplaşmayı artıran propaganda stratejilerini geliştirebildiğini belirtmektedir (Francescato 2018: 34).

Özetlemek gerekirse, yapay zekâ teknolojisindeki hızla yaşanan gelişmeler, siyasal kampanya stratejilerinde, diğer bir deyişle siyasetçilerin ve siyasi partilerin seçmenleri etkileme ve destek kazanma yöntemlerinde veri analizi, algoritmik hedefleme, seçmen profillemesi, dijital iz takibi gibi radikal değişiklikleri beraberinde getirmiştir. Büyük veri ve seçmen profillemesi için geniş bir kullanım alanı bulan, veri toplayan ve bu verilerin analizini yapan uygulamalar; seçmen tercihlerini, demografik özellikleri ve eğilimlerini anlamakta ve buna göre bir siyasi kampanya oluşturma imkânı sağlayarak önemli bir güç unsuru haline gelmektedirler. Zira bu uygulamalar verileri daha hızlı ve doğru şekilde işleyerek, siyasi kampanyaların hedef kitlelerini daha iyi anlamalarını ve bunlara uygun stratejiler geliştirmelerini sağlamaktadır.

Yapay zekâ destekli dijital platformlar, siyasetçilerin doğrudan kitlelere ulaşmasını sağlarken, seçmenlerin de siyasi bilgiye erişimini ve katılımını artırmıştır. Ancak bu dönüşüm, yalnızca siyasi katılım olanaklarını güçlendirmekle kalmamış, aynı zamanda yeni meydan okumalar da doğurmuştur. Yapay zekâ destekli algoritmalar ve büyük veri analitiği, siyasi söylemi yönlendiren güçlü araçlar haline gelmiş, özellikle popülist liderlerin mesajlarını daha geniş kitlelere ulaştırmasını kolaylaştırmıştır. Bu bağlamda, dijitalleşme popülist hareketlere yeni fırsatlar sunarken, aynı zamanda bilgi ekosistemini manipülasyona ve kutuplaşmaya daha açık hale getirmiştir.

Dijital Çağda Popülizmin Geleceği: Demokratik Süreçleri Etkileme Potansiyeli ve Etik Sorunlar

Yapay zekâ destekli araçlar, seçmen davranışlarını analiz etme, kişiselleştirilmiş mesajlar üretme ve kamuoyu algısını yönlendirme kapasitesiyle popülist stratejilere yeni bir boyut katmaktadır. Yapay zekâ büyük veri ve algoritmalar aracılığıyla politik kampanyalarda seçmen davranışlarını anlamayı ve hedef kitlelere ulaşmayı kolaylaştırmaktadır. Sosyal medya

teknolojileri, popülist liderlerin geleneksel medya filtrelerinden bağımsız olarak mesajlarını doğrudan halka iletmesini sağlamakta, böylece bilgi yayılımı hem hızlandırmakta hem de kişiselleştirilmektedir (Tomić vd. 2023: 17). Dijital ağların sunduğu koşullar, popülizmin yeniden yükselişinde temel bir rol oynamakta ve bu teknolojilerin olaylara anında tepki verilebilmesini kolaylaştırması, popülist söylemlerin viral hale gelmesini sağlamaktadır. Ancak, bu süreç çevrimiçi kaos ve linç kampanyaları gibi riskleri de beraberinde getirerek demokratik uzlaşma kültürünü tehdit edebilme gücüne erişmiştir (Akdoğan 2024: 39).

Bu dönüşümün lider figürleri üzerindeki etkileri ise önemli bir boyuttur. Popülist liderler, sosyal medya sayesinde doğrudan ve sürekli bir iletişim kurarak kişisel otoritelerini artırmaktadır. Özellikle dijital demokrasi vaadi, genellikle güçlü liderlerin karar alma süreçlerini baskıladığı bir yapıya dönüşmektedir. Halk-elit karşıtlığının dijital platformlarda yeniden üretilmesi ile geleneksel medya ve partilerden bağımsız olarak popülist liderlerin halkın sesi olma iddiası, çevrimiçi popülist hareketlerin temel argümanlarından birine dönüşmektedir (Gerbaudo 2018; Hermida 2016). Gerbaudo (2018: 625), bu dönüşümü “hiper-liderlik” kavramıyla açıklamaktadır. Dijital çağda popülist liderler, geleneksel politikacıların aksine daha görünür, daha etkileşimli ve sürekli aktif olmak zorundadır. Ancak bu, onları daha hesap verebilir yapmaktan çok, karar alma süreçlerinde daha güçlü hale getirmektedir.

Bu liderliğin arkasındaki teknik altyapı ve aktörler ise ayrı bir dikkat konusudur. Postill (2018: 28-56) de Gerbaudo gibi dijital aktivizmin politik değişim üzerindeki etkilerine dikkat çekmek amacıyla teknoloji ve politika alanlarında etkili olan yeni bir politik araçlar sınıfını, “techpol nerdsi” tanımlamaktadır. Bu sınıf, dijital araçları kullanarak toplumsal ve politik değişim süreçlerinde önemli roller üstlenmektedir. Özellikle dijital ortamlarda verilerin toplanmasını, analizini ve paylaşılmasını sağlayarak, toplumsal farkındalık ve değişim yaratmaktadırlar. Bu sınıftaki bireyler; bilişim, hukuk, sanat, medya ve politika alanlarında uzmanlık geliştirmiş kişilerden oluşmakta; bu çok disiplinlilik onların farklı sosyal dünyalar arasında köprüler kurmasına olanak tanımaktadır.

Yapay zekânın popülizmle birleşmesi, etik sorunları da beraberinde getirmektedir; bu teknolojilerin manipülatif kullanımı, bireylerin özerkliğini, mahremiyetini ve demokratik haklarını tehdit etmektedir. Mikro hedeflemeler, seçmenlerin psikolojik zayıflıklarını istismar ederek “gaslighting” benzeri bir etki yaratabilir ve veri gizliliği endişelerini arttırabilir (Simchon vd. 2024: 3). Cambridge Analytica skandalı, kişisel verilerin izinsiz kullanımının demokratik süreçlere nasıl zarar verebileceğini göstermiş ve yapay zekâ etiği için uluslararası standartların gerekliliğini ortaya çıkarmıştır. Deepfake’lerin bireylerin mahremiyetini ihlal

Yapay Zekâ Çağında Popülizmin Yükselişi: Dijital Algoritmalar ve Siyasal Manipülasyon

---

ederek etik dışı kampanyaları tetiklediğini ve seçim sonuçlarına müdahale etme tehlikesine sahip olduğu anlaşılmıştır. Algoritmik önyargının, yapay zekânın taraflı veri setleriyle eğitilmesi durumunda ayrımcılığa yol açabileceğini ve popülist söylemlerin belirli grupları hedef almasını kolaylaştırarak toplumsal eşitsizlikleri derinleştirebileceği fark edilmiştir (Tomić vd. 2023: 22).

Özellikle medya okuryazarlığının düşük seviyelerde olması, toplumun manipülasyona karşı savunmasızlığını artırmaktadır (Orfanidou ve Panagiotou 2023: 686). Bu durum, bağımsız medya ve sivil toplum kuruluşlarının dijital manipülasyonu izleme ve dengeleme rolünü daha kritik hale getirirken, yapay zekâ yasal düzenlemelerinin ve algoritmik okuryazarlığın önemini ortaya koymaktadır. Yapay zekâ dezenformasyon yayma kapasitesi ile etik değerleri zedelemektedir; ancak teknolojik ve hukuki düzenlemelerle bu riskler azaltılabilir. Aksi takdirde, yapay zekâ destekli popülizm, demokratik kurumların meşruiyetini ve toplumsal birliği tehdit ederek dijital farkındalık eksikliğiyle birleştiğinde daha yıkıcı sonuçlar doğurabilmektedir.

Deepfake teknolojisi de popülist hareketlerin duygusal manipülasyon ve kutuplaşma stratejilerini güçlendiren bir araç olarak öne çıkmaktadır. Popülizm, halk ile elitler arasındaki çatışmayı körüklerken, deepfake sahte ama inandırıcı içeriklerle bu anlatıyı desteklemekte ve seçmen algısını çarpıtarak demokratik süreçleri tehdit etmektedir (Battista 2024: 7). Örneğin, Trump'ın Belçika'da Paris İklim Anlaşması'ndan çekilmeyi önerdiği sahte bir videonun, popülist “dış güçlere karşı halk” söylemini pekiştirdiği kabul edilir (Pantserev 2020: 104). Bu teknoloji, popülist liderlerin sahte bir gerçeklik yaratarak kitleleri mobilize etmesine olanak tanıyarak, demokratik iradeyi zedelemektedir. Aynı zamanda, seçimleri manipüle etme, toplumsal bölünmeleri derinleştirme, kurumlara güveni azaltma ve gazeteciliği zayıflatma gibi geniş kapsamlı riskler taşımaktadır (Pawelec 2022).

Sahte videolar ve montajlar, özellikle siyasi figürleri hedef alarak internet üzerinden hızla yayılmakta ve kamuoyunu yanıltma potansiyeli taşımaktadır (İslam vd. 2024). Adayları karalamak, yanlış bilgi yaymak veya huzursuzluk çıkarmak gibi amaçlarla kullanıldığında ise istikrarı tehdit etmektedir. Ayrıca, yapay zekâ ile geliştirilmiş yalan dedektörleri gibi araçlarla kamuoyunu manipüle etmek kolaylaşmakta; bu durum ise, demokratik kurumlara zarar vermek için de kullanılabilmektedir (Kouroupis 2023).

Bu özellikleriyle sahte video ve montaj kullanımının hem bireysel itibarlara zarar verme hem de toplumsal düzeni sarsma kapasitesi anlaşılmaktadır. Yapay zekâ ve sosyal medya araçlarının dezenformasyonu yaymadaki etkisinin, bireylerin siyasi tercihlerini etkileme ve kamuoyu manipölasyonları oluşturma potansiyeli açısından demokratik süreçlere ciddi tehditler oluşturduğuna işaret etmektedir. Yapay zekâ uygulamalarının demokrasi için tehlikeli olabileceğini, çünkü halkın doğru bilgiye erişimini engelleyerek, demokratik tartışmaların ve seçimlerin manipöl edilmesine neden olabileceği savunulmaktadır (Azgin ve Kiralp 2024: 4-5).

Yapay zekânın demokrasiye olumsuz etkileri bunlar ile sınırlı değildir. Algoritmaların ve yapay zekânın, toplumda yeni bir sınıfsal yapı oluşturduğu belirtilmektedir. Bu yapı, teknik bilgiye sahip olan “kodlama elitleri” ile algoritmaların etkisine maruz kalan ve genellikle ücretsiz veri sağlayıcıları olarak hizmet eden “siber proletarya” arasında bir ayrım yaratmaktadır. Bu durumun ise, demokratik eşitlik ilkesine zarar verdiği tartışılmaktadır. Ayrıca, algoritmik karar alma süreçlerinin genellikle karmaşık ve şeffaf olmaması, vatandaşların bu süreçlere katılımını ve denetimini zorlaştırmaktadır. Bu da demokratik hesap verebilirlik ve katılım ilkelerini zayıflatabilmektedir (Burrell ve Fourcade 2021: 223-224).

Bununla birlikte, dijital teknolojilerin demokratikleşme potansiyelini tamamen yadsınamak gerekmektedir. Bazı yazarlar sosyal medyanın etkileşimli yapısının bireylerin siyasi olayları daha geniş bir çevreyle tartışmasına olanak sağladığını belirtmektedir. Twitter ve Facebook gibi küresel sosyal ağların yayılmasıyla, internet üzerinden yeni bir “aktif vatandaşlık” biçimi ortaya çıkmıştır. Bu aktif vatandaşlık, siyasi bloglar, çevrimiçi gruplar ve sanal topluluklar aracılığıyla kendini göstermekte ve bazen büyük sokak protestolarının organize edilmesine de öncülük etmektedir (Tüfekçi 2017). Ancak, bu çevrimiçi organize edilen protestoların da siyasi kutuplaşmayı artırabileceği belirtilmektedir. Karşı gösterilerin düzenlenmesi ve rakip grupların şiddet içeren çatışmalara girmesi, genellikle polis müdahalesi gerektiren olaylara varıncaya kadar ciddi güvenlik sorunlarına yol açabilmektedir (Krastev 2017).

Bu nedenle yapay zekânın demokratik sistemlerle ilişkisi daha bütünsel bir yaklaşımla değerlendirilmelidir. Araştırmacılar, yapay zekâ teknolojisinin demokratik süreçlere katkı sağlayabileceği alanları kabul etmekle birlikte, sistematik eşitsizlikleri derinleştireceği kamusal katılımı kısıtlayacağı ve teknik çözümlerin sosyal bağlamdan kopuk sunulmalara yol açacağı gibi risklere dikkat çekmektedirler. Teknolojik müdahalelerin çoğu zaman politik güç ilişkilerini göz ardı ederek, var olan yapısal adaletsizlikleri pekiştirebileceğini

Yapay Zekâ Çağında Popülizmin Yükselişi: Dijital Algoritmalar ve Siyasal Manipülasyon

vurgulanmaktadır. Yapay zekânın demokrasiye katkısının ancak eleştirel, katılımcı ve çoğulcu bir yaklaşımla mümkün olabileceği savunulmaktadır. Bu bağlamda, teknolojinin kendisinin değil, nasıl geliştirildiği ve kimler tarafından kontrol edildiğinin demokrasi açısından belirleyici olduğu ifade edilmektedir. Yapay zekânın demokratik değerlere zarar vermemesi için sosyal ve siyasal problemlerin sadece teknik değil, politik ve tarihsel bağlamlarıyla da ele alınması gerekmektedir (Abebe vd. 2020).

Jungherr (2023: 7-10), yapay zekânın demokrasiyi güçlendirme veya zayıflatma potansiyeline sahip olduğunu ve bu nedenle sosyal bilimlerin yapay zekânın gelişimini erken aşamalarda kavramsallaştırması, izlemesi ve yönlendirmesi gerektiğini savunmaktadır. Yapay zekâ destekli sistemlerin, bireylerin siyasi karar alma süreçlerine katılımını kolaylaştırabileceği gibi, bu süreçleri karmaşıktırarak bireylerin kendi kaderlerini tayin etme yetilerini sınırlayabileceğini belirtmektedir. Özellikle, Yapay zekâ sistemlerinin eğitim verilerindeki önyargılar nedeniyle bazı grupları sistematik olarak dışlayabileceği ve bu durumun mevcut eşitsizlikleri derinleştirebileceği vurgulanmaktadır. Jungherr'e göre ayrıca yapay zekânın seçim kampanyalarında kullanımı, manipülasyon risklerini de beraberinde getirebilmektedir.

Sonuç olarak, dijital çağda popülizmin geleceği, yapay zekânın sunduğu araçların hem manipülatif hem de yapıcı potansiyelleriyle şekillenmektedir. Popülizmin hızı ve erişim gücü, dijital platformların sağladığı olanaklarla artarken, yapay zekâ destekli teknolojiler bu etkiyi daha da yoğunlaştırmaktadır. Mikro hedefleme, sosyal botlar, yankı odaları ve deepfake'ler gibi araçlar, popülist liderlerin kitleleri duygusal anlatılarla yönlendirmesini kolaylaştırırken, aynı zamanda demokratik süreçlere yönelik riskleri büyütmektedir. Bu bağlamda, dijital farkındalık ve medya okuryazarlığı, bireylerin manipülasyona karşı direncini artırarak demokratik katılımı güçlendirebilir. Ancak yapay zekâ, etik ve hukuki çerçeveye oturtulmadığı ve uluslararası standartlar ve şeffaf düzenlemelerle desteklenmediği sürece, popülizmin yıkıcı etkileri dijital ortamda derinleşme riski taşımaktadır.

SONUÇ

Popülizm, halk ile elitler arasındaki karşıtlık temelinde şekillenmiş bir siyasal yaklaşım olarak, dijital medyanın sağladığı doğrudan iletişim, hızlı yayılım ve kişiselleştirme imkânlarıyla yeni bir güç kazanmıştır. Sosyal medya platformları, otomatik propaganda araçları, bireysel hedefleme yöntemleri, algoritmik izolasyon alanları ve sahte içerik üretim teknikleri, popülist liderlerin kitleleri mobilize etme, duygusal bağ kurma ve kamuoyu algısını yönlendirme

yeteneklerini önemli ölçüde artırmıştır. Dijital çağda popülizmin yükselişi, yapay zekâ ve dijital teknolojilerin sunduğu araçlarla hem hızlanmış hem de köklü bir dönüşüm geçirmiştir. Ancak bu süreç, demokratik süreçlerin güvenilirliğini ve bireylerin bağımsız karar alma kapasitesini riske atan ciddi tehditler de ortaya çıkarmıştır.

Popülizmin dijital dönüşümü ile geleneksel medya engelleri ortadan kalkmakta, liderlerin halkla doğrudan iletişim kurması kolaylaşmakta; bu durum, mesajların geniş kitlelere hızla ulaşmasına olanak tanımaktadır. Dijital platformlar, popülist söylemlerin yayılımını kolaylaştırırken, aynı zamanda manipülasyona açık bir ortam yaratmaktadır. Bu ortamda, nesnel gerçeklerden çok duygusal anlatılara dayalı bir siyasal atmosfer oluşmakta; bu da toplumsal kutuplaşmayı derinleştiren ve demokratik uzlaşî kültürünü zorlaştıran bir zemin hazırlamaktadır. Teknolojinin sunduğu hız ve erişim, popülist liderlerin kriz algısı yaratarak kitleleri harekete geçirmesini kolaylaştırmakta, çevrimiçi kaos ve yanlış bilgi yayılımı gibi yan etkiler siyasete duyulan güveni aşındıran unsurlar olarak öne çıkmaktadır.

Yapay zekâ destekli araçlar, popülist siyasetin kitleler üzerindeki etkisini artıran temel faktörler arasında yer almaktadır. Otomatik sistemler, popülist mesajları yaygınlaştırarak sahte bir çoğunluk hissi uyandırırken, bireysel profillemeye teknikleri insanların duygusal hassasiyetlerini hedef alarak manipülasyonu daha etkili hale getirmiştir. Algoritmaların, bireyleri kendi görüşleriyle uyumlu içeriklerle çevreleyerek farklı bakış açılarını dışlamaktadır. Sahte içerik üretimi ise gerçek ile kurgu arasındaki sınırları bulanıklaştırarak seçmen algısını çarpıtmaktadır. Bu araçlar, popülist liderlerin demokratik denetim mekanizmalarını bypass etmesine ve kurumların itibarını zedelemesine imkân tanırken; siyasal rekabetin şeffaflığını ve adillliğini tehlikeye atmaktadır. Özellikle seçim süreçlerinde bu teknolojilerin kullanımı, kamuoyu algısını şekillendirmede belirleyici bir rol oynamakta ve demokratik iradenin özgürce oluşmasını zorlaştıran sonuçlar doğurmaktadır.

Bu teknolojik gelişmeler, aynı zamanda önemli etik ve demokratik sorunları gündeme getirmiştir. Bireylerin özel hayatına müdahale eden veri toplama yöntemleri, özerk karar alma yeteneklerini kısıtlamaktadır. Sahte içerikler, toplumsal güveni sarsan bir unsur olarak ortaya çıkmaktadır. Algoritmaların taraflı işleyişi, ayrımcılığı körükleyerek toplumsal eşitsizlikleri artırma riski taşıırken, bu sistemlerin şeffaf olmaması hesap verebilirlik ilkesini zayıflatmaktadır.

Öte yandan, teknolojinin manipülasyonla mücadelede kullanılabilmesi gibi olumlu yönleri de bulunmaktadır. Bu ikilem, dijital çağda popülizmin hem yıkıcı hem de yapıcı bir

Yapay Zekâ Çağında Popülizmin Yükselişi: Dijital Algoritmalar ve Siyasal Manipülasyon

---

potansiyele sahip olduğunu göstermektedir. Teknolojinin kötüye kullanımı, demokratik kurumların meşruiyetini ve toplumsal birliğini tehdit ederken; doğru yönlendirildiğinde, bireylerin siyasal sürece katılımını artırma şansı sunmaktadır.

Dijital çağda popülizmin geleceğinin, teknolojinin nasıl kullanıldığı ve toplumların bu değişime nasıl tepki verdiğiyle şekilleneceği anlaşılmaktadır. Popülist liderler, bu araçları kullanarak kitleleri daha etkili bir şekilde yönlendirme kapasitesine sahip olurken, demokratik süreçlerin korunması bireylerin manipülasyona karşı bilinçlenmesi ve teknolojinin sorumlu bir şekilde düzenlenmesiyle mümkün olabilir. Dijital farkındalık ve medya okuryazarlığı, bireylerin bu tür etkilere karşı direncini artırabilir; ancak bu çabalar, teknolojinin etik ve hukuki bir çerçeveye oturtulmasıyla desteklenmezse, popülizmin olumsuz etkileri derinleşebilir. Sonuç olarak, dijital platformlar ve yapay zekânın siyasal alandaki rolü, demokrasinin geleceğini belirlemede kritik bir önem taşımaktadır. Bu dönüşüm, teknolojinin sunduğu imkânları anlamak ve bu imkânları demokratik ilkeler doğrultusunda yönlendirmek için kolektif bir çaba gerektirmektedir.

EXTENDED ABSTRACT

Populism has become an important concept in the academic literature in recent years and has been addressed through many different theoretical perspectives and disciplines. Populism has often been defined as an ideology based on the confrontation between the people and the elites, arguing for the sovereignty of the people and claiming that the existing order and the elites are distancing themselves from the people. However, this definition has evolved over time, emphasizing that populism is not only an ideology but also a style of political communication and a strategy for the restructuring of social and political relations. This multidimensional and dynamic nature of populism has made it a concept that is constantly debated and analyzed in different ways. This complexity has encouraged scholars to revisit classical definitions and develop interdisciplinary approaches to better grasp the evolving nature of populist politics.

Understanding the evolution of definitions of populism in the academic literature requires a first look at mid-20th century studies. Ionescu and Gellner (1969) focused more on the conceptualization of populism as an ideology and treated it as a movement based on the defense of the interests of the people and opposing elites. While these early definitions shaped populism as a movement that advocated popular sovereignty and questioned the legitimacy of the existing order, critical perspectives also drew attention to the potential dangers of populism

and the fact that popular sovereignty could overstep democratic boundaries. These early theoretical contributions laid the foundation for subsequent debates and provided a baseline for future comparative studies across regions.

Following the 1980s, with the increase in the number of studies on populism, this concept began to be addressed in a more comprehensive manner. Mudde (2004) defines populism not only as an ideology but also as a “political style” and a “strategy” for restructuring social relations. Canovan (1999) argued that populism should be analyzed not as a political movement, but as “a discourse that defends the sovereignty of the people” and described populism as a phenomenon that is shaped according to changing dynamics in social and political contexts. Laclau (2005), on the other hand, argued that populism is a more flexible concept and emphasized that populism is an effort to create a “hegemonic political community” and evaluated how it functions as a strategy that defends popular sovereignty.

How populism manifests itself in different geographies is another area of scrutiny in the literature. Especially in Latin American and European countries, populism has been observed to emerge in different ways. While populism in Latin America generally has a left-leaning, populist and economic egalitarian character, it has been analyzed that populism in Europe manifests itself with a right-leaning, identity and culture-oriented, and sometimes exclusionary discourse. Mudde and Rovira Kaltwasser (2013) highlighted the regional diversity of populism by analyzing these differences and how populism manifests itself in different forms in line with historical, cultural and social conditions.

Despite all these developments and the diversity of meanings for defining populism, it is indisputable that there are a number of common points in defining populism. First, it is widely accepted that populism is built on the opposition between the people and the elites. Second, while populism advocates popular sovereignty, it often proposes different understandings of democracy. In this context, populism tends to exclude existing political institutions and elite structures while advocating for a greater direct involvement of the people in politics. However, populism may not always be compatible with the fundamental principles of democracy; on the contrary, it can often develop a discourse that erodes or excludes democratic norms in the name of popular sovereignty. In this context, populism can be articulated not only as a reaction against elites, but also as a demand for the reshaping of the democratic system.

In the face of globalization and technological advancement, populism has adapted to new mediums and methods of political expression, especially in digital environments. Although

Yapay Zekâ Çağında Popülizmin Yükselişi: Dijital Algoritmalar ve Siyasal Manipölasyon

---

populism has historically emerged in different ideological and geographical contexts, it has evolved into a new dimension in the age of digitalization. Digital media and artificial intelligence have not only enabled populist actors to establish a more effective presence in the public sphere, but have also radically transformed political communication, leadership practices and voter mobilization (Gerbaudo 2018; Kramer 2017).

Through personalized messages, emotional appeals, and algorithmically amplified content, populist figures have managed to cultivate direct, loyal, and affective relationships with their audiences. This transformation has paved the way for important theoretical and empirical debates on how populist leaders and movements position themselves and engage with audiences through the media. In addition, by examining how populist actors use digital platforms to construct political narratives, this study aims to shed light on the evolving relationship between media technologies and political ideology in the 21st century.

Digitalization and artificial intelligence have had a profound impact on modern politics and have played a particularly important role in shaping populist movements. Unlike traditional political communication practices, digital platforms have transformed political discourse and leadership styles by enabling populist actors to reach large audiences directly and without intermediaries (Gerbaudo 2018; Kramer 2017). At the same time, AI-driven data analysis and algorithms have increased the capacity of populist movements to target voters and manipulate public perception (Bennett & Segerberg, 2012; Waisbord 2018). This transformation has generated a wide academic debate around questions such as how populism is reshaped in the digital age, how leaders and movements are positioned in the new media environment, and how algorithmic processes affect populist discourses.

This study aims to examine the effects of digitalization and artificial intelligence on populist politics from different perspectives. The study examines the digital transformation of populism, social media and populist communication strategies, focusing on algorithmic manipulation and AI-supported propaganda processes. Finally, the long-term effects of artificial intelligence technologies on democratic processes are discussed. In this framework, it is evaluated how populism has transformed in the digital age and what kind of consequences this might have for democratic norms. The interplay between digital media, artificial intelligence and populist discourses holds both opportunities and threats for the future of democracy. In this context, the study focuses on developing a critical approach to how technology is used by populist actors and understanding the political dynamics of this new era.

The study is designed within the framework of qualitative research methodology and is based on a comprehensive literature review conducted at the theoretical and conceptual level. Accordingly, how artificial intelligence technologies are functionalized in political manipulation processes is analyzed on a theoretical basis.

Yapay Zekâ Çağında Popülizmin Yükselişi: Dijital Algoritmalar ve Siyasal Manipülasyon

KAYNAKÇA

- Abebe, R., Barocas, S., Kleinberg, J. vd. (2020). Roles for Computing in Social Change (252-260). Conference on Fairness, Accountability, and Transparency, Barcelona: FAT '20. Doi: <https://doi.org/10.1145/3351095.3372871>
- Acemoğlu, D., Özdağlar, A. ve Siderius, J. (2021). *Misinformation: Strategic Sharing, Homophily and Endogenous Echo Chambers*, Cambridge: National Bureau of Economic Research.
- Akdal, T., Gezgin, S. (2018). Dijital Siyaset ile Siyasal Katılımın Değişen Kimliği ve Dili (89-103), *Political Communication in Theory and Practice: Non-Western Approaches*, Aydın.
- Akdoğan, Y. (2024). Popülizmin Siyasal Sisteme Etkileri, *Amme İdaresi Dergisi*, 57(3), 39-62.
- Akkerman, A., Mudde, C. ve Zaslove, A. (2014). How Populist Are The People? Measuring Populist Attitudes in Voters, *Comparative Political Studies*, 47(9), 1324-1353. Doi: <https://doi.org/10.1177/0010414013512600>
- Aydoğan, Ü., Şentürk, T. (2024). Yapay Zekâ ve Sosyal Medyada Kullanım Alanları, F. Elmalı ve M. A. Tekindal (Ed.), *Veri Analitiği ve Paket Program Uygulamaları* içinde (584-599), Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi Yayınları.
- Azgin, B., Kıralp, Ş. (2024). Surveillance, Disinformation, and Legislative Measures in The 21st Century: AI, Social Media, and The Future of Democracies, *Journal of Information Technology & Politics*, 13(10), 510. Doi: <https://doi.org/10.3390/jitp13100510>
- Barr, R. R. (2009). Populists, Outsiders and Anti-Establishment Politics, *Party Politics*, 15(1), 29-48. Doi: <https://doi.org/10.1177/1354068808097890>
- Bartoletti, I. (2020). *An Artificial Revolution: On Power, Politics and AI*, London: The Indigo Press.
- Battista, D. (2024). Political Communication in The Age Of Artificial Intelligence: An Overview Of Deepfakes and Their Implications, *Society Register*, 8(2), 7-24. Doi: <https://doi.org/10.14746/sr.2024.8.2.01>
- Bennett, W. L., Segerberg, A. (2012). The Logic Of Connective Action: Digital Media and The Personalization of Contentious Politics, *Information, Communication & Society*, 15(5), 739-761. Doi: <https://doi.org/10.1080/1369118x.2012.670661>
- Bontridder, N., Pouillet, Y. (2021). The Role of Artificial Intelligence in Disinformation, *Data & Policy*, 3, E32. Doi: <https://doi.org/10.1017/dap.2021.20>
- Bruns, A. (2017). Echo Chamber? What Echo Chamber? Reviewing The Evidence, *6th Biennial Future of Journalism Conference*, Brisbane, <https://eprints.qut.edu.au/113937/>
- Burrell, J., Fourcade, M. (2021). The Society of Algorithms, *Annual Review of Sociology*, 47, 213-237. Doi: <https://doi.org/10.1146/annurev-soc-090820-020800>
- Canovan, M. (1981). *Populism*, New York: Harcourt Brace Jovanovich.
- Canovan, M. (1999). Trust The People! Populism and The Two Faces of Democracy, *Political Studies*, 47(1), 2-16. Doi: <https://doi.org/10.1111/1467-9248.00184>
- Castells, M. (2009). *Communication Power*, Oxford: Oxford University Press.

- Cresci, S. (2020). A Decade of Social Bot Detection, *Communications of The ACM*, 63(10), 72-81. Doi: <https://doi.org/10.1145/3409116>
- d’Ancona, M. (2017). *Post-Truth: The New War On Truth and How To Fight Back*, London: Ebury Press.
- Devran, Y., Özcan, Ö. F. (2020). Siyasal İletişimde “Araç” Önceliğinden “Mikro Hedefe” Uzanan Yaklaşımlar: Yapay Zekâ Teknolojisinin Mikro Hedef Kitlenin Belirlenmesinde ve İletişiminde Kullanımı, *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 24(4), 1977-1992.
- Dixit, A., Kaur, N. ve Kingra, S. (2023). Review of Audio Deepfake Detection Techniques: Issues and Prospects, *Expert Systems*, 40(8). Doi: <https://doi.org/10.1111/exsy.13322>
- Engesser, S., Ernst, N., Esser, F. vd. (2017). Populism and Social Media: How Politicians Spread A Fragmented İdeology, *Information, Communication & Society*, 20(8), 1109-1126. Doi: <https://doi.org/10.1080/1369118x.2016.1207697>
- Foucault, M. (1980). *Power/Knowledge: Selected Interviews and Other Writings*, 1972-1977 (C. Gordon, Ed.), New York: Pantheon Books.
- Francescato, D. (2018). Globalization, Artificial Intelligence, Social Networks and Political Polarization: New Challenges for Community Psychologists, *Community Psychology in Global Perspective*, 4(1), 20-41.
- Gerbaudo, P. (2018). Social Media and Populism: An elective affinity?, *Media Culture & Society*, 40(5), 745-753. Doi: <https://doi.org/10.1177/0163443718772192>
- Germano, F., Sobbrío, F. (2017). Opinion Dynamics Via Search Engines (and Other Algorithmic Gatekeepers), *SSRN Electronic Journal*. Doi: <https://doi.org/10.2139/ssrn.2890853>
- Habermas, J. (1989). *The Structural Transformation of the Public Sphere*, Cambridge: MIT Press.
- Hameleers, M., Bos, L. ve Vreese, C. H. (2017). The Effects of Emotionalized Blame Attribution in Populist Communication, *Communication Research*, 44(6), 870-900. Doi: <https://doi.org/10.1177/0093650216644026>
- Hermida, A. (2016). *Tell Everyone: Why We Share and Why It Matters*, Toronto: Doubleday Canada.
- Ionescu, G., Gellner, E. (Eds.) (1969). *Populism: Its Meanings and National Characteristics*, London: Weidenfeld & Nicolson.
- İslam, M. B. E., Haseeb, M., Batool, H. vd. (2024). AI Threats To Politics, Elections, and Democracy: A Blockchain-Based Deepfake Authenticity Verification Framework, *Blockchains*, 2(4), 458-481. Doi: <https://doi.org/10.3390/blockchains2040020>
- Jagers, J., Walgrave, S. (2007). Populism as Political Communication Style: An Empirical Study of Political Parties’ Discourse in Belgium, *European Journal of Political Research*, 46(3), 319-345. Doi: <https://doi.org/10.1111/j.1475-6765.2006.00690.x>
- Janssen, A., Passlick, J., Cardona, D. vd. (2020). Virtual Assistance in Any Context: A Taxonomy of Design Elements for Domain-Specific Chatbots, *Business & Information Systems Engineering*, 62(3), 211-225. Doi: <https://doi.org/10.1007/s12599-020-00644-1>

Yapay Zekâ Çağında Popülizmin Yükselişi: Dijital Algoritmalar ve Siyasal Manipülasyon

---

- Jiang, Y., Li, X., Luo, H. vd. (2022). Quo Vadis Artificial İntelligence?, *Discover Artificial Intelligence*, 2, Article 4. Doi: <https://doi.org/10.1007/S44163-022-00022-8>
- Jungherr, A. (2023). Artificial İntelligence and Democracy: A Conceptual Framework, *Social Media Society*, 9(3). Doi: <https://doi.org/10.1177/20563051231186353>
- Kamber, A. (2024). The Impact of Artificial İntelligence Applications On Politics: Assessing The Effects of Social Bots On Political Discourse On Twitter Through 2020 U.S. Presidential Election and 2022 U.S. Midterm Elections, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Yeditepe Üniversitesi- Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Karnouskos, S. (2020). Artificial İntelligence in Digital Media: The Era of Deepfakes, *IEEE Transactions On Technology And Society*, 1(3), 138-147. Doi: <https://doi.org/10.1109/tts.2020.3001312>
- Kertysova, K. (2019). Artificial İntelligence and Disinformation: How AI Changes The Way Disinformation is Produced, Disseminated, and Can Be Countered, *Security And Human Rights*, 29(1), 55-81. Doi: <https://doi.org/10.1163/18750230-02901005>
- Kouroupis, K. (2023). AI and politics: Ensuring or threatening democracy?, *Juridical Tribune*, 13(4), 576-587. Doi: <https://doi.org/10.24818/TBJ/2023/13/4.05>
- Krämer, B. (2017). Populist Online Practices: The Function of The Internet in Right-Wing Populism, *Information, Communication & Society*, 20(9), 1293-1309. Doi: <https://doi.org/10.1080/1369118x.2017.1328520>
- Krastev, I. (2017, April 26). The Movie That Explains Central Europe's Protesters, *The New York Times*.
- Kurnaz, A. (2024). Dijital Siyasetin Yükselişi ve Yapay Zekâ, *SSRN Electronic Journal*. <https://ssrn.com/abstract=4312539>
- Laclau, E. (2005). *On Populist Reason*, London-New York: Verso.
- Langguth, J., Pogorelov, K., Brenner, S. vd. (2021). Don't Trust Your Eyes: Image Manipulation in The Age of Deepfakes, *Frontiers in Communication*, 6, Article 632317. Doi: <https://doi.org/10.3389/fcomm.2021.632317>
- Levy, F. S. (2018). Computers and Populism, *SSRN Electronic Journal*. Doi: <https://doi.org/10.2139/ssrn.3091867>
- Lokman, A. S., Ameen, M. A. (2019). Modern Chatbot Systems: A Technical Review (1012-1023), *Proceedings of The Future Technologies Conference, San Francisco*: Springer. Doi: https://doi.org/10.1007/978-3-030-02683-7_75
- Marwala, T. (2023). *Artificial intelligence, game theory and mechanism design in politics*, London: Palgrave Macmillan. Doi: <https://doi.org/10.1007/978-981-99-5103-1>
- Mazzoleni, G. (2014). Mediatization and Political Populism, *Mediatization of Politics* (42–56). Doi: https://doi.org/10.1057/9781137275844_3
- Mény, Y., Surel, Y. (2002). *Democracies and The Populist Challenge*, London: Palgrave Macmillan.
- Moffitt, B., Tormey, S. (2014). Rethinking Populism: Politics, Mediatization and Political Style, *Political Studies*, 62(2), 381-397. Doi: <https://doi.org/10.1111/1467-9248.12032>
- Mouffe, C. (2005). *On the Political*, London: Routledge.

- Mounk, Y. (2018). *The People vs. Democracy: Why Our Freedom Is in Danger and How to Sav It*, Cambridge: Harvard University Press.
- Mudde, C. (2004). The Populist Zeitgeist. *Government and Opposition*, 39(4), 541-563. Doi: <https://doi.org/10.1111/J.1477-7053.2004.00135.x>
- Mudde, C., Rovira Kaltwasser, C. (2013). Exclusionary vs. Inclusionary Populism: Comparing Contemporary Europe anda Latin America, *Government and Opposition*, 48, 147-174.
- Orfanidou, A., Panagiotou, N. (2023). Digital Natives: Media Literacy, News Consumption and Habits, *İmgelem*, 6(13), 669-692. Doi: <https://doi.org/10.53791/imgelem.1380233>
- Pantserev, K. A. (2020). Yapay Zekâ Tabanlı Deepfake Teknolojisinin Kötüye Kullanımı: Psikolojik Güvenlik ae Siyasi İstikrar için Yeni Bir Tehdit, H. Jahankhani, S. Kendzierskyj, N. Chelvachandran, & J. Ibarra (Eds.), *Cyber Defence in The Age of AI, Smart Societies and Augmented Humanity* içinde (101–107), Cham: Springer. Doi: <https://doi.org/10.1007/978-3-030-35746-7>
- Pawelec, M. (2022). Deepfakes and Democracy (Theory): How Synthetic Audio-Visual Media For Disinformation and Hate Speech Threaten Core Democratic Functions, *Digital Society*, 1(2), 1-37. Doi: <https://doi.org/10.1007/S44206-022-00010-6>
- Postill, J. (2018). *The Rise of Nerd Politics: Digital Activism and Political Change*, London: Pluto Press.
- Risse, M. (2023). *Political Theory of The Digital Age: Where Artificial Intelligence Might Take Us*, Cambridge: Cambridge University Press. Doi: <https://doi.org/10.1017/9781009255189>
- Sebetci, O. (2024). Demographic Factors and Machine Learning Models in The Awareness and Experience of Using Artificial Intelligence Tools, *ROMAYA Resecheres On Multidisciplinary Approaches*, 4(2), 88-97.
- Simchon, A., Edwards, M. ve Lewandowsky, S. (2024). The Persuasive Effects of Political Microtargeting in The Age of Generative Artificial Intelligence, *PNAS Nexus*, 3(2), 1-5. Doi: <https://doi.org/10.1093/pnasnexus/pgae035>
- Sismondo, S. (2017). Post-Truth?, *Social Studies of Science*, 47(1), 3-6. Doi: <https://doi.org/10.1177/0306312717692076>
- Smith, H., Mansted, K. (2020). Weaponised Deep Fakes: National Security and Democracy, Trove. <https://nla.gov.au/nla.obj-2633857844/view>
- Stanley, B. (2008). The Thin İdeology of Populism, *Journal of Political Ideologies*, 13(1), 95-110. Doi: <https://doi.org/10.1080/13569310701822289>
- Sunstein, C. R. (2001). *Republic.Com*, New Jersey: Princeton University Press.
- Sunstein, C. R. (2017). *Republic: Divided Democracy in The Age of Social Media*, New Jersey: Princeton University Press.
- Sümer, O. (2024). *Algoritma Tiranlığı: Dijital Dünyada Bireyin Savunmasızlığına Yönelik Bir Sosyo-Teknik Analiz*, *İmgelem*, 15, 87-114. Doi: <https://doi.org/10.53791/imgelem.1498729>
- Şahnagil, S. (2023). Yapay Zekânın Yönlendirici Etkisi Işığında Dijital Siyaset (3510-3518), *EGE 10th International Conference On Social Sciences Proceedings*, İzmir: Academy Global Publishing House.

Yapay Zekâ Çağında Popülizmin Yükselişi: Dijital Algoritmalar ve Siyasal Manipülasyon

- Şengöz, M. (2024). Sosyal Medyanın Demokratik Seçimlerde Algı Yönetimi Üzerindeki Rolü, *Novus Orbis: Journal of Politics And International Relations*, 6(2), 247–268.
- Tomić, Z., Damjanović, T. ve Tomić, I. (2023). Artificial İntelligence in Political Campaigns, *South Eastern European Journal of Communication*, 5(2), 17-28.
- Topçu, S., Şen, C. ve Amasyalı, M. F. (2012). Türkçe Sohbet Robotu, *Akıllı Sistemlerde Yenilikler ve Uygulamaları Sempozyumu*, İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi.
- Tufekci, Z. (2017). *Twitter and Tear Gas: The Power and Fragility of Networked Protest*, New Haven: Yale University Press. Doi: <https://doi.org/10.25969/mediarep/14848>
- Turkle, S. (2011). *Alone Together: Why We Expect More from Technology and Less from Each Other*, New York: Basic Books.
- Urbinati, N. (2019). Political Theory of Populism, *Annual Review of Political Science*, (22), 111-127.
- Ünver, A. (2023). İleri Teknolojiler, Enformasyon Manipülasyonu ve Dezenformasyon, *Siber Politikalar & Dijital Demokrasi Programı*, Eylül 2023.
- Vosoughi, S., Roy, D. ve Aral, S. (2018). The Spread of True and False News Online, *Science*, 359(6375), 1146-1151. Doi: <https://doi.org/10.1126/science.aap9559>
- Waisbord, S. (2018). Truth Is What Happens To News, *Journalism Studies*, 19(1), 1-13. Doi: <https://doi.org/10.1080/1461670x.2017.1395399>
- Westerlund, M. (2019). The Emergence of Deepfake Technology: A Review, *Technology Innovation Management Review*, 9(11), 40-53. Doi: <https://doi.org/10.22215/timreview/1282>
- Weyland, K. (2001). Clarifying A Contested Concept: Populism in The Study of Latin American Politics, *Comparative Politics*, 34(1), 1-22. Doi: <https://doi.org/10.2307/422412>
- Woolley, S., Howard, P. (2017). Computational Propaganda Worldwide: Executive Summary, Oxford: Project On Computational Propaganda. http://comprop.oii.ox.ac.uk/wp-content/uploads/sites/89/2017/06/casestudies_executivesummary.pdf.
- Yan, H. Y., Yang, K.-C. (2023). The Landscape of Social Bot Research: A Critical Appraisal, S. Lindgren (Ed.), *Handbook of Critical Studies of Artificial Intelligence* içinde (716-725), Cheltenham–Northampton: Edward Elgar Publishing. Doi: <https://doi.org/10.4337/9781803928562>
- Yu, P., Xia, Z., Fei, J. vd. (2021). A Survey On Deepfake Video Detection, *IET Biometrics*, 10(6), 607-624. Doi: <https://doi.org/10.1049/bme2.12031>
- Zuboff, S. (2019). *The Age of Surveillance Capitalism: The Fight for a Human Future at the New Frontier of Power*, New York: PublicAffairs.
- Zuiderveen Borgesius, F., Möller, J., Kruikemeier, S. vd. (2018). Online Political Microtargeting: Promises and Threats For Democracy, *Utrecht Law Review*, 14(1), 82-96. Doi: <https://doi.org/10.18352/ulr.420>

Makale Bilgisi/Article Information

<i>Etik Beyan:</i>	Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan edilir.	<i>Ethical Statement:</i>	It is declared that scientific and ethical principles have been followed while carrying out and writing this study and that all the sources used have been properly cited.
<i>Çıkar Çatışması:</i>	Çalışmada kişiler veya kurumlar arası çıkar çatışması bulunmamaktadır.	<i>Conflict of Interest:</i>	The authors declare that declare no conflict of interest.
<i>Yazar Katkı Beyanı:</i>	Birinci yazarın makaleye katkısı %50, ikinci yazarın makaleye katkısı %50'dir.	<i>Author Contribution Declaration:</i>	The contribution of the first author to the article is 50% and the contribution of the second author to the article is 50%.
<i>Mali Destek:</i>	Çalışma için herhangi bir kurum veya projeden mali destek alınmamıştır.	<i>Financial Support:</i>	The study received no financial support from any institution or project.
<i>Yapay Zekâ Kullanımı:</i>	Bu çalışmada herhangi bir yapay zekâ tabanlı araç veya uygulama kullanılmamıştır.	<i>Use of Artificial Intelligence:</i>	This study did not utilize any artificial intelligence-based tools or applications.
<i>İntihal:</i>	Bu makalede intihal taraması yapılmış ve intihal içermediği teyit edilmiştir. – İntihal.Net	<i>Plagiarism:</i>	This article has been scanned for plagiarism and it has been confirmed that it does not contain plagiarism. – İntihal.Net